

370

2025 rugsėjis #154

ROE DEERS ROKENROLAS BE GITARŲ

AUSTĖJA
MASLIUKAITĖ:
LAISVĖ NORĖTI
IR NEBENORĖTI

TAIP IR PALIEKANTIS
SKULPTORIUS
MYKOLAS SAUKA

AKTORIUS
SIMAS KULIEŠIUS:
SAVO PERSONAŽO
JONO PATIRTIS
NEŠIOJASI SAVYJE

NUO GINTARŲ IKI ŽVAIGŽDŽIŲ

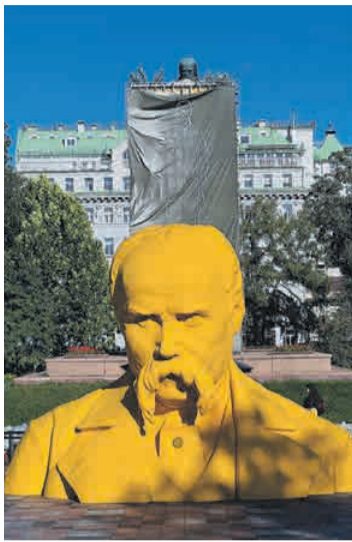
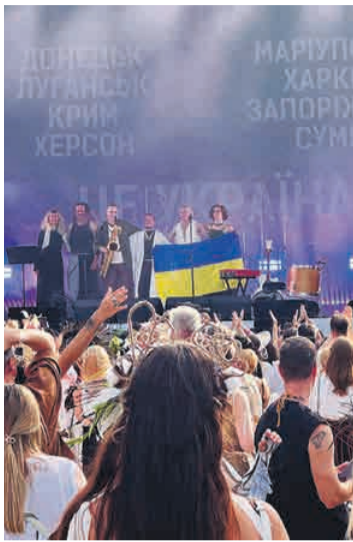
M. K. ČIURLIONIS, AMŽININKAI IR BENDRAMINČIAI

FROM
AMBER TO
THE STARS
TOGETHER WITH M. K. ČIURLIONIS:
NOW AND THEN

Č
Čiurlionis
150

2025 03 21 –
2025 10 12

NUMERIO BENDRADARBAI:

JONAS BRAŠKYS
KLAUSO MUZIKA,
KAD JUMS NEREIKĖTŲ

STEFANIJA DUSHKEVICH
MADOS IR DIZAINO
SRITIES TYRINĖTOJA

TOMAS IVANAUSKAS
LAIŠKARAŠYS IŠ UKRAINOS

JORĖ JANAVIČIŪTĖ
BUDINTI AUDIOVIZUALINIO
SKYRIAUS TYRĖJA

BANGA ELENA KNIUKŠTAITĖ
PAŽENGUSI MENOTYRININKĖ

VIKTORIJA SKORUPSKAITĖ
ŠIUOLAIKINIO MENO
SEKTORIAUS TYRINĖTOJA

KRISTINA STANKEVIČIŪTĖ
MOKSLŲ DAKTARĖ,
MADOS MITŲ ATSKLEIDĖJA

TOMA VIDUGIRYTĖ
PAŽENGUSI MELOMANĖ

LAIŠKAS IŠ UKRAINOS

Tekstas ir nuotraukos Tomo Ivanausko

Š andien yra rugsėjo 7 d. Rašau šį laišką iš Kyjivo po labai triukšmingos ir tragiškos nakties. Visą naktį klykė sirenos, skraidė dronai, kuriuos medžiojo mobiliosios grupės ir priešraketinė gynyba. Deja, ne visus pavyko sumedžioti ir pirmą kartą per trejus su puse metų karo buvo pataikyta į vyriausybinių kvartalą, kuris ilgą laiką atrodė nepažeidžiamas, nes ten stipriausia oro gynyba visoje Ukrainoje. Vis dėlto dronas įskrido į Ukrainos Vyriausybės pastatą. Aš dvejus metus gyvenau gal už pusantro kilometro nuo šio kvartalo ir jaučiausi visiškai saugus. Deja, saugių vietų Ukrainoje nėra.

Į Ukrainą tą vakarą ir naktį buvo paleista daugiau nei 800 dronų, kurie sustabdė visą Kyjivo kultūrinį gyvenimą. Kultūros renginių tą savaitgalį buvo daug: Kyjivo madų savaitė, trumpametražių filmų festivalis, muzikos festivalis „Chartija Fest“, naujo teatro sezono spektakliai ir daug kitų. Tačiau kultūra taip lengvai nepasiduoda. Visada sakiau, kad šis karas – antikultūros kova prieš kultūrą, kurią neabejotinai laimi kultūra. Štai, nutraukus muzikos festivalio „Chartija Fest“ koncertus, muzikantai nusileido į metro stotį ir ilgai dainavo su gerbėjais.

Ukrainoje tai vyksta kasdien – kultūra įvairiomis formomis ateina pas žmones į kiemus, į namus, į alternatyvias vietas, menininkai padeda menininkams. Tą patį savaitgalį vyko *pop-up* meno mugė „Menininkai menininkams“, kurios metu 68 Ukrainos menininkai susivienijo, kad padėtų dviem kariaujantiems kolegoms, ir visos surinktos lėšos bus skirtos jų būriui. Per pirmas keturias valandas buvo nupirka daugiau kaip 80 proc.

kūrinių, o vakare neliko nė vieno. Smagu buvo matyti, kad kiekvienas apsilankęs išsinešė kad ir po nedidelį meno kūrinį.

Rugsėjo 22 d. minėsime Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-metį. Nuo darbo Ukrainoje pradžios (tai buvo prieš dvejus metus) sakiau, kad iki M. K. Čiurlionio gimtadienio karas pasibaigs. Deja, pabaigos nematyti. Tačiau, kaip jau minėjau, kultūra nepasiduoda. Tikiuosi, kad kada nors bus parašyta išsami studija, kaip karas padėjo ukrainiečiams atrasti savąją kultūrą. O kol ukrainiečiai ją atranda ir bando suvokti, kokia kultūra jiems reikalinga ir kokia jos misija karo metu, mes ir toliau ją palaikome savo kultūra. Vien šį mėnesį vyks penki Lietuvos kultūros renginiai Kyjive ir Lvice – M. K. Čiurlioniui skirti koncertai, spektaklio „Miegantys“ kostiumų ekspozicija Lviso scenografijos kvadrinaleje, lietuviškų filmų rodymai. Šlovė kultūrai, šlovė Ukrainai ir jos herojams!

Viršelyje – muzikos autorius ir atlikėjas Liudas Lazauskas-Roe Deers. Tautvydo Stuko / „Stukas Studio“ nuotrauka

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Žurnalo „370“ veiklai 2025 m. „Medijų rėmimo fondas“ skyrė 19 469 Eur. Projekto „Kultūros ir meno gidas jaunimui 2025“ įgyvendinimui skirta 30 000 Eur.

+

370
ISSN 2029-7408
370.diena.lt

Vyriausioji redaktorė
Jurgita Kvilūnaitė Dogan
370@kaunodiena.lt

Maketavimas
Vaida Dosinienė

Reklamos skyrius
Erika Nakutienė
+370 698 20578
e.nakutiene@kaunodiena.lt

Leidėjas
UAB „Sunra“

Spaudė
UAB „Polska Press Sp. zo.o“

Tiražas
13 500
370 už reklamų turinį neatsako

#154, rugsėjis, 2025

Reklaminiai straipsniai žymimi **OZE**

+

+

TAIP IR PALIK

Interviu su skulptoriumi Mykolu Sauka

Dainiaus Ščiukos nuotr.

Kalbino Banga Elena Kniukštaitė

Kiekviena skulptūra viešojoje erdvėje tampa daugiau nei tik estetiniu objektu. Dažnai ginčijamasi, kas yra gražu ar priimtina, tačiau menininkai įgauna galią šias sąvokas sąmoningai modifikuoti ir laužyti. Mykolas Sauka (gim. 1989) – jaunosios kartos skulptorius, kurio kūryboje ryškus plastinis grubumas, grožio ir jo ribų kvestionavimas, galiausiai manipuliavimas žiūrovo unikaliu žvilgsniu. Kalbėdamiesi su menininku diskutuojame apie jo kūrybos filosofiją, procesą, savikritiką ir jos svarbą, apie tai, kodėl nepasiekiamas tikslas gali tapti varomąja meno jėga.

Augusto Stankevičiaus / BNS nuotr.

„Liudytoja“

– Su medžiu dirbti sekasi... daug greičiau. Lengviau įeiti į tą [redacted] būseną.

– **Kūrybos transą?**

– Na, gal transu būtų per drąsu pavadinti. Norėčiau taip vadinti, bet transas nebuvo pasiektas, man atrodo (*juokiasi*). Labiau – tėkmė, kurią kiekvieną kartą pajuntu – pasiimu vis kitą kelmą, tų kelmų yra daug, aš galiu greitai su jais dirbti, juos jungti. Forma, kuri atsiranda, yra galutinė, jos nereikia apipilti silikonu, aplipdyti gipsu ir išlieti. Liejimo procesas dirbant su betonu ar dar kitomis medžiagomis užimdavo mažiausiai tris ketvirčius viso kūrybos proceso. Priklauso, kokio sudėtingumo minėtos formos. Man medis patinka dėl to, kad turi tam tikro taurumo, galima skulptūrą gan greitai pabaigti, o ir pati medžiaga vertinga savaime. Galima lipdyti iš daug kitų

medžiagų. Galima ir iš rotbando – statybinės medžiagos, iš popieriaus, iš dumblių, iš daug ko... Tačiau medis yra tokia medžiaga, kurią malonu liesti, ji turi savitų kultūrinių konotacijų, medis primena liaudies meną ir bent jau man – senas, pakrypusias bažnyčias, kopyltėles. Žinoma, labai nesinori apsisibrėžti, kad kokia nors medžiaga savaime yra didelė vertybė. Labai lengva kūrėją, menininką sutapatinti su medžiaga, iš kurios jis kuria. Devyni žmonės iš desimties paklausia: „Su kuo?“, o ne „Kodėl?“, „Iš ko darai?“ Tai atrodo kiek pro šalį, bet kartu... Nežinau, koks būtų teisingas klausimas.

– **Įdomu, kaip žiūrite į skulptūrą šiuolaikiniame mene? Dabar, drįsčiau teigti, erdvinis, instaliacijos menas šiame lauke dominuoja. Juk esate Vilniaus dailės akademijos skulptūros katedros**

absolventas – mano žiniomis, ir ši katedra sparčiai evoliucionuoja.

– Žinau, kad į katedrą atėjo daug jaunų žmonių, dėsto mano kolegos, bendraamžiai, ne tik intelektualūs, bet ir geranoriški, supratingi. Tikrai bet kas gali tapti skulptūra ir sunku pasakyti, ko iš tikrųjų reikėtų [redacted] mokyti studentus. Ar tikrai būtina skulptūros tradicine prasme? Nėra teisingo atsakymo.

Ar skulptūra virsta instaliacija – galbūt. Jau spėjo ir pavirsti, ir atvirsti. Kaip suprantu, dabar yra daugiau socialinių projektų, darbo su bendruomenėmis, atsirado žvilgsnis į anksčiau nepastebėtas kultūras, tautas, paraštes.

– **Papasakokite daugiau apie šiuo metų vasarį vykusią parodą galerijoje „apiece“ – joje reflektavote šiuolaikinį kūno, grožio kultūrą. Kodėl jaučiate poreikį iš-**

– Mykolai, ne vienam skaitytojui žinoma jūsų pavardė – esate iš menininkų, literatų giminės. Natūraliai kyla kiek provokuojantis klausimas: ar ši meninė gija, paveldas atsispindi jūsų kūryboje? Mano nuomone, galima brėžti daug paralelių būtent su grotesku ir siurrealizmu, kuris ryškus net ir jūsų instaliacijoje „Vaikų kambarys“.

– Džiaugiuosi, jei matomas groteskas – jis man dažniausiai patinka, tad, jei pavyko išvelgti, smagu. Tačiau kas nors to nematys – tai priklauso nuo žmogaus. Kitas gali matyti ką nors skausmingo ar labai jautraus.

– **Esate pripažintas jaunosios kartos skulptorius. Ilgą laiką dirbate su betonu, tačiau jau penkti metai, kai pirmenybę teikiate medžiui. Medis jums siejasi su naivumu, sakralumu, jaukumu. Jei kliatumės logika, akmuo, cementas galėtų būti priešingas savo rigidiškumu, monumentalumu ir ilgaamžiškumu. Kas paskatino pasirinkti dabar dominuojančią medžiagą?**

TI

reikšti ir fiziškai realizuoti tai, ką neretas žmogus vadintų nepatrauklumu, netgi atgrasumu? Ar tai kyla iš noro aktualizuoti grožį kaip socialinio konstruktas aspektą?

– Man visų pirma įdomu kūnas, forma ir skulptūros tradicija. Labiau žiūriu į klasiką – antiką, viduramžius, baroką, kokie ten buvo plastinio vaizdavimo kodai, forma, kūnas, deformacija, kiek tą deformaciją ir iki kokio lygio galiu nuvesti. Galerija „apie“ – maža, joje buvo eksponuota krūvelė darbų, kai kurie nauji, kai kurie seni. Dauguma jų buvo galūnės, daugiausia – rankos, kurias abstrakčiai pavadinau „Gestai“, kadangi jie gali kalbėti daug ką. Aš siekiu, kad kūriniai būtų belaisviai. Kad išreikštų būsenas, kurias kiekvienas žmogus patiria: nepatogumus, ligas... Tai abstraktūs gestai, todėl šią parodą galima tiesiogiai taip ir pavadinti – ženklų kalba. Gestai įkvėpti medžio drožėjo Liongino Šepkos, kurio muziejus yra Rokiškyje. Jis sukūrė delno skulptūrą, kuris nurodo kryptį, nukreipia nuo vieno drožinio prie kito. Taip ir mano nurodančios rankos virto gestais.

Beje, kai drožiau, atsirado dirbtinis intelektas ir pradėjo generuoti rankas su daug pirštų. Iš tikrųjų aš truputį anksčiau pradėjau (*juokiasi*). Tačiau man tai įdomu, gal net dar geriau pataikyti į tą laikiną momentą, kai vystosi koks nors didelis, naujas, keistas darinys. Jis mokosi ir besimokydamas daro anatomiškus klaidų kaip dailės studentas – bando suprasti žmogų, jį atvaizduoti tarsi akiai apčiupinėdamas. Atrodo, kad visa tai ir aš darau.

– Minėtą kone agresyvių jaunystės ir iškreiptų grožio standartų siekį subtiliai iliustruoja jūsų skulptūra „Liudytoja“, pastatyta Zarasuose. Ji vaizduoja seną, nuoga moters kūną. Skulptūra ne tik išprovokavo diskusiją, bet ir buvo ne vieną kartą apgadinta. Tai atskleidžia itin opias, visą pasaulį liečiančias kultūros problemas. Ar jus šokiravo tokia visuomenės reakcija? Kaip ji siejasi su meno viešosiose erdvėse tradicija Lietuvoje?

– Na, ta skulptūra yra abstrakti – tuščia forma, kurią turiniu pripildo žiūrovai. Tam tikra prasme tai klasikinis nuogo žmogaus aktas. Ši skulptūra vaizduoja moterį, kuri dirbo pozuotoja Vilniaus dailės akademijoje ne vienus metus. Manau, daugelis studentų ją žino ir yra ją piešę. „Liudytoja“ yra sukurta prieš dešimt metų. Tuo metu aš nustoju jaudintis, kad bus techninių nesklaidumų, kad jie bus matomi žvelgiant į galutinį rezultatą. Priešingai – supratau, kad su tuo kovoti beviltiška ir kad tai reikia paversti savo stiprybe.

Kalbant apie metalinius vamzdžius, kurie laiko skulptūrą... Kai akademijose dar būdavo lipdoma iš molio, panašūs strypai laikydavo lipdinius – man pasirodė, kad jie turi savotiško brutalumo, grubumo. Strypai yra nuoroda į skulptūros lipdymo tradiciją. Tuo metu aš metalinius

„Jurgis“

„Sima“

„Linas“

strypus skulptūrose palikdavau – vienas dėstytojas, pamenu, tą stilių pavadino neurotiniu realizmu.

Be to, skulptūroje matyti ir sujungimo siūlės, grubus supjaustymas gabalais, ir pats kūnas yra seno žmogaus. Nemačiau, kad joje yra grotesko – ji labiau neutrali, galima įžvelgti rimties. „Liudytoja“ yra ir apie griuvimo estetiką, žmogaus kūno senėjimą. Skulptūra yra gan monumentalė, ji – 3 m aukščio. Toks dydis yra kitoks nei, pavyzdžiui, bronzinės natūralaus dydžio figūros, kurių dabar daug statoma miestuose. Tuo metu norėjau pasikalbėti su kitokia tradicija.

Pranešime spaudai apie „Liudytoją“ buvo paminėtas toje vietoje buvęs kalėjimas. To, manau, nereikėjo minėti. Vien skulptūros pavadinimas yra gana daugiaprasmiškas. Tai sakiau ir susitikime su Zarasų gyventojais – skulptūros pavadinimas galėjo būti tiesiog „Pozuotoja“. Nors sąmyšis vis tiek būtų kilęs dėl pačios skulptūros.

Kai kalbu su kolegomis arba tėvais, suprantu, kad mes visi pastebime mieste skulptūras. Atrodo, ir kitiems žmonėms turėtų badyti akis tos skulptūros... Tačiau būna,

kad kiti žmonės nėra „prie meno“ ir pastebi mieste vien tik, tarkim, turėklus. Jie domisi turėklais. Arba mato durų rankenas, arba trinkeles. Priklauso nuo to, kam tas individualus žvilgsnis nusmailintas. Kai taip pažiūri, skulptūros viešojoje erdvėje yra tik dar viena vizualiosios taršos rūšis. Kartu keista, kad skulptūros sukelia tiek emocijų. Man tai yra įdomu. Tai parodo, kad mes, kaip skulptoriai, kaip menininkai, turime privilegiją, palyginti su tais, kurie gamina turėklus. Juk žmonės į skulptūras, skirtingai nei į turėklus, sukrauna visas savo neigiamas emocijas. Kai tik natūraliai atsiranda prie ko prikibti, kūrinys tampa kone ritualiniu daiktu, akcentu mieste, atpirkimo ožiu.

– Teigėte, kad vizualiajame mene nėra teisingų atsakymų. Malonu, kai paliekama vieta interpretacijoms, išprovokuojamas kritinis dialogas tarp kūrinių ir žiūrovo. Kaip žiūrovo netikėtos ar neprognozuojamos interpretacijos veikia jūsų kūrybos procesą? Ar jos įkvepia kurti diskusiją, kvestionuoti išsigalėjusius požiūrius?

– Jei paskaitau komentarus skaitmeninėse erdvėse, jie palieka pėdsaką. Tuomet turiu su savimi kalbėtis. Naktimis, vakarais... Manyje atsiranda dar vienas – svetimas, kritiškas – balsas. Tikra šizofrenija. Net jei tas komentaras akivaizdžiai kupinas pagiežos, vis vien klausiu savęs: gal jame yra tiesos? Tam nesu visai atsparus. Dėl to skaitymą riboju, suprantu, kad tai yra kitas žanras, kuriam reikia kito nusiteikimo. Iš tų komentarų, vien iš jų, galima parašyti net pjesę arba operą, bet tai priklauso nuo nusiteikimo.

Dirbtuvėse iš kolegų kartais sulaukiu komentario: „Taip ir palik.“ Visi žino šį komentarą. Tau pasako, kur sustoti, nes pats visada esi linkęs perdailinti, padaryti per daug tobulai. Šis komentaras visada atsiranda ne laiku – jis gali labai suerzinti, net suparalyžuoti (*juokiasi*). Tačiau tikrai – jei dirbsiu toliau, darbą galiu ir sugadinti. Tai turbūt labiausiai paplitęs ir labiausiai erzinantasis pasakymas tarp menininkų: „Taip ir palik.“

– Mano žiniomis, Jus žavi nuolatinės pastangos ir netgi tikslas, kuris turi būti nepasiekiamas. Ar tai galima interpretuoti kaip tobulumą, gal net savikritiką? Turbūt unikalus menininko kūrybos procesas yra ir labai įdomus veiksnys, darantis įtaką galutiniam rezultatui.

– Tarkim, ateini į klasikinį muziejų, kur yra įvairių artefaktų, koklių, antkapinių plokščių, segių. Tokioje muziejaus salėje susidaro įspūdis, kad tai rūmai. Nors ten tik kelios šukės. Tas pats yra su kiekvienu menininko palikimu – jis palieka mažą dalį to, ką galėjo palikti, ir mes visa kita galime tik išvaizduoti. Tai užuominos, suskilę kokliai, puodai... Žinoma, tikslas turi būti nepasiekiamas, bet reikia save apgaudinėti, kad jis pasiekiamas. Nors, jei jis bus pasiekiamas... kažkuriuo momentu tapsi labai nelaimingas, nes jį pasieksi ir nebebus ką daryti. Nepasiekiamumas suteikia kūrybos laimę.

– Koks, Jūsų nuomone yra tas mistiškas elementas, paverčiantis meno kūrinį objektyviai įdomiu?

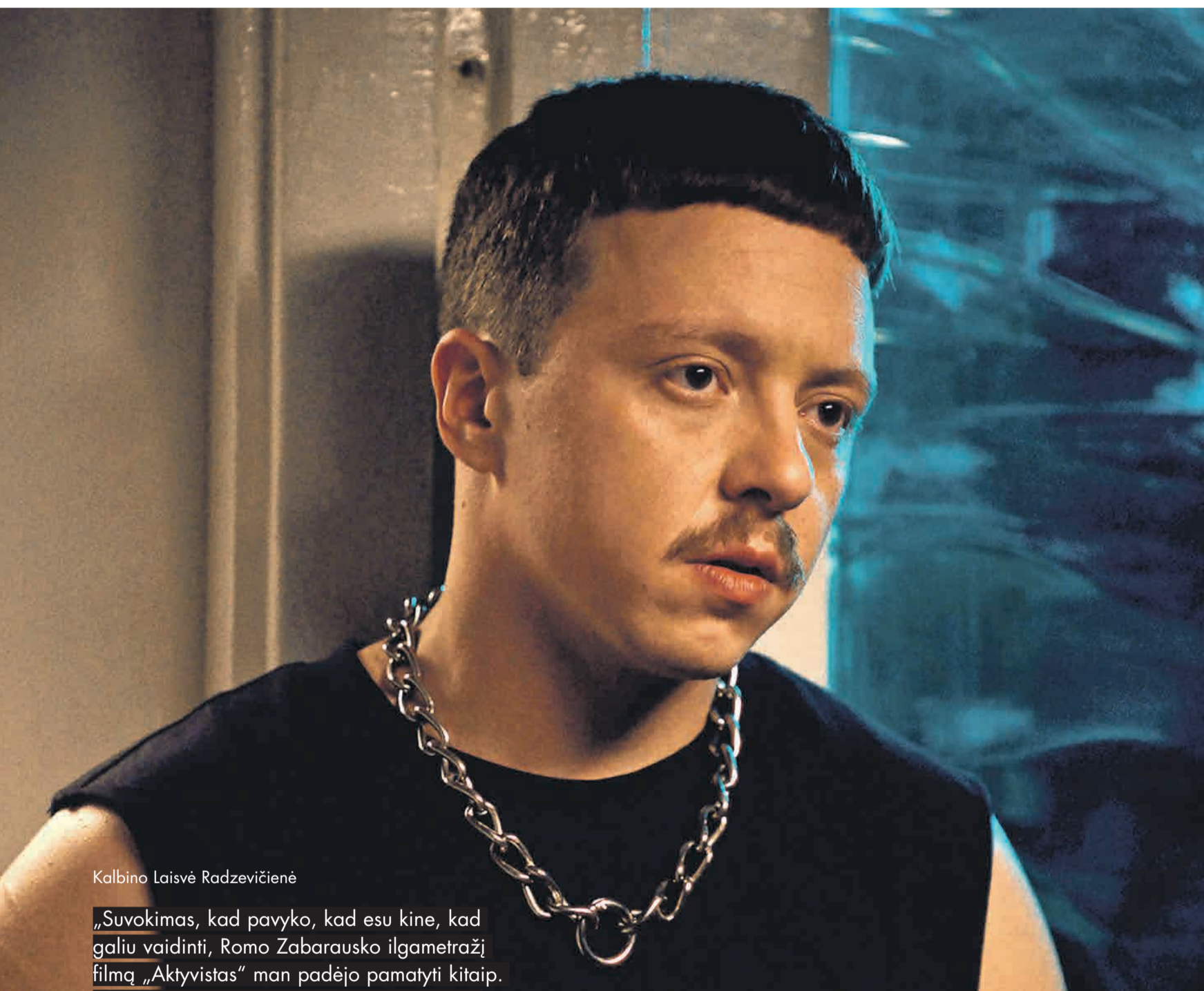
– Matyt, nėra objektyviai įdomių meno kūrinių. Kuo toliau, tuo labiau tuo įsitikinau. Pirmiausia reikia su savimi susitarti, tas objektyvumas gimsta iš vidaus. Jei pačiam kūrinys nepatinka, bus blogai. Jei reikia žiūrėti pakreipti galvą, susiraukti, bus nelabai gerai. Objektyviai blogai.

Instalacija „Vaikų kambarys“

Augustino Žukovo nuotr.

AKTORIUS SIMAS KULIEŠIUS: SAVO PERSONAŽO JONO PATIRTIS NEŠIOJASI SAVYJE

Filmo „Aktyvistas“ kadras

Kalbino Laisvė Radzevičienė

„Suvokimas, kad pavyko, kad esu kine, kad galiu vaidinti, Romo Zabarausko ilgametražį filmą „Aktyvistas“ man padėjo pamatyti kitaip. Romo filmas daugiau kalba apie drąsą būti savimi nei apie aktyvizmą“, – sako Notingame gyvenantis ir dirbantis aktorius Simas Kuliešius.

Jono, vieno iš LGBT+ organizacijos Kaune aktyvistų, personažas Simui pasirodė itin artimas – aktoriumi nereikėjo įsivaizduoti, ką jaučia translytis vyras, – jo paties gyvenime daug panašių patirčių. „Su Jonu norime būti visiems geri, visiems padėti, bet dažnai pamirštame save. Tiesą sakant, mano personažas filme turi labai aiškių planų, o aš vis dar esu svajotojas“, – prisipažįsta aktorius, visai netrukus grįšiantis į Lietuvą švęsti pirmojo savo filmo premjeros.

Rugsėjį šalies kino teatruose pasirodęs detektyvinis R. Zabarausko trileris „Aktyvistas“ pasakoja apie spaustuvs darbininką Andrių, kurį vaidina šių metų „Sidabrinės gervės“ laimėtojas Robertas Petraitis. Niekas iš bendradarbių nežino, kad vakarais jis grįžta namo, kur laukia mylimasis – LGBT+ organizacijos Kaune lyderis Deividas. Jį įkūnijo aktorius Elvinas Juodkasis.

Per viešą susidūrimą su protestuojančiais neonaciais Deividas sužeidžiamas, o netrukus – žiauriai nužudomas. Policija įvykį tiria vangiai. Ja nusivylęs, keršto ir tiesos troškimo vedamas Andrius ryžtasi radikaliai avantiūrai: nusiskuta plaukus, užsiaugina raumenis ir tampa vienu iš jų, siekdamas rasti žudiką. Sporto salėje jam padeda Jonas, kurį vaidina S. Kuliešius.

Su aktoriumi S. Kuliešiumi kalbėjomės prieš premjerą.

– Paskutinės filmo scenos buvo filmuojamos per Tavo gimtadienį. Ar toks sutapimas leido iš platesnės perspektyvos pažvelgti į filmą ir į savo gyvenimą?

– Tikrai taip – tai buvo viena iš dienų, kai gyvenimas trumpam sustoja, jog suprastum, kad viskas vyksta ne šiaip sau. Stovėjau filmavimo aikštelėje, apsuptas talentingų, kūrybingų žmonių, ir negalėjau patikėti, kad tai vyksta iš tikrųjų. Vaidyba man visada buvo svajonė. Ilgą laiką ■■■■■ ji atrodė labai tolima. Prieš dešimt metų, kai vis dar ieškojau savęs ir savo vietos pasaulyje, dažnai galvodavau, kad būti savimi – translyčiu žmogumi – reikš atsakyti kai kurių svajonių. Atrodė, kad reikės rinktis: arba būsiu matomas, arba primtas. Tą dieną, atrodo, viskas susijungė: aikštelėje stovėjau ne tik kaip aktorius, bet ir kaip žmogus, neslepiančias savo tapatybės. Buvau ne tik toleruojamas, bet ir nuoširdžiai priimamas. Tai padėjo man kitaip pamatyti ir patį filmą, kuris kalba ne vien apie aktyvizmą, labiau – apie drąsą būti savimi.

– Jei sutikai vaidinti, galima manyti, kad filmo tema pasirodė artima. Kokių paralelių galėtum surasti tarp savo personažo ir savęs? Ar asmeninės patirtys leidžia geriau perprasti vaidmenį?

– Tema man labai artima, nes mano personažas Jonas ir aš esame translyčiai vyrai. Tai iš karto sukūrė tam tikrą ryšį – man nereikėjo įsivaizduoti, ką jis jaučia, nes daug ką pats esu patyręs. Kaip ir Jonas, prieš išvykdamas studijuoti į Angliją, savanoriauau LGBT+ centre ir tai buvo etapas, kai įgijau daug stiprybės. Šios paralelės leido lengviau įsigilinti į vidinį Jono pasaulį – tam tikra prasme man pasisekė, nes vaidindamas galėjau remtis ne tik scenarijumi, bet ir savo gyvenimo patirtimis.

Prisipažinsiu, pradžioje nerimavau, juk tai pirmas mano darbas profesionaliajame kine. Tačiau nuo pirmų dienų filmavimo aikštelėje mane pasitiko šilti, malonūs ir draugiški žmonės. Komanda buvo atvira, pasirengusi padėti, greitai pasijutau saugioje erdvėje.

Kurdamas Joną stengiausi įsigilinti į jo pasaulį: skaičiau knygas, žiūrėjau režisieriaus rekomenduotus filmus, daug kalbėjomės. Man ypač svarbu sukurti personažo priešistorę, todėl mėgstu rašyti jo dienoraštį, – taip jis mano galvoje tampa tikru žmogumi. Kuo labiau

gilinausi į Jono istoriją, tuo labiau supratau, kad daug jo yra manyje. Reikėjo prisiliesti prie savo patirčių, kurias jau buvau palikęs praeityje, ir tai iš pradžių atrodė iššūkis.

– Filme gana svarbi tema – pilietiškumas, kova už demokratiją. Ar kartais jautiesi kovotoju už žmogaus teises?

– Kovotoju už žmogaus teises jaučiuosi to neplanuodamas. Kartais atrodo, kad vien buvimas savimi tampa tam tikru aktyvizmo veiksmu, nes žmonės pradeda permašyti savo požiūrį. Tai ne lengva, bet tikiu, kad būtent kasdienė drąsa ir nuoširdumas kuria pokytį.

Romo filmas mums primena, kad atsakomybė už žmogaus teises yra kiekvieno iš mūsų dalis. Režisierius parodo, kad aktyvizmas gali būti įvairus: vieni ateina sąmoningai, kiti – netikėtai, susiklosčius tam tikroms gyvenimo aplinkybėmis suvokę, kad tylėti nebeįmanoma. Svarbiausia filmo mintis man – atsakomybė slypi ne tik dideliuose protestuose, bet ir mažuose kasdieniauose pasirinkimuose: kai renkamės remti kitą žmogų arba atvirai kalbame apie neteisybę.

– Kaip manai, ar menas gali keisti visuomenės požiūrį? Ar filmas galėtų tapti įrankiu, padedančiu priartinti Lietuvos žiūrovą prie translyčių žmonių patirčių tikrovėje?

– Menas turi didelės įtakos keičiant žmonių nuomonę apie tai, kas visuomenėje yra tabu. Aš pats vaikystėje dažnai jaučiausi kitoks ir aplinkui neturėjau nė vieno pavyzdžio, kuris man parodytų, kad tokių kaip aš yra daugiau. Štai todėl tikiu, kad filmas gali padėti jauniems translyčiams žmonėms jaustis ■■■■■ mažiau vienišiams, o platesnei visuomenei parodyti, kad tai nėra tolima ar svetima, o tiesiog dalis mūsų realybės.

– Tavo personažas filme – translytis aktyvistas. Kaip manai, ar apie tai nedaug žinantys žiūrovai supras vaidmenį ir jo niuansus?

– Mano personažas pirmiausia yra žmogus – su savo jausmais, stiprybėmis ir abejonėmis. Man tai labai svarbu, nes lietuvių kine translyčiai žmonės beveik nematomi; vaidmuo ypatingas ir įpareigojantis. Jaučiau didelę atsakomybę perteik-

ti savo personažą kuo autentiškiau, kad žiūrovai išvystų ne stereotipą, o ■■■■■ tikrą žmogų. Svarbu prisiminti ir tai, kad translyčių žmonių patirtys yra labai įvairios. Nors neabejotinai turime panašumų, kiekvieno gyvenimas – skirtingas.

Filmas, galbūt, tik iš pirmo žvilgsnio pasakoja apie LGBT+ aktyvistus, jo esmė – gerokai platesnė. Tikrai ne visi žiūrovai turi LGBT patirčių, visi mes esame susidūrę su klausimu, kaip drąsiai galime ginti tai, kas mums svarbu. Asmeniškai man aktyvizmo linija filme artima, nes tai ir mano patirtis, bet kartu atrodo, kad filmas kalba universaliai – apie pilietinę drąsą, atsakomybę ir pasirinkimą tarp tylos ir veikimo.

Audrius Solomino nuotr.

– Neabejotinai sulauksi komentarų, galbūt ne iš bendruomenės, labiau – iš priešiška nusiteikusių žiūrovų. Kaip reaguoji į komentarus – apie tavo profesiją ir apie asmenį?

– Neigiami komentarai man nėra naujiena, tačiau jie manęs nebežeidžia. Tikiu, kad gali sužeisti tik tie žodžiai, kuriems pats suteikiu svarbos. Mano gyvenime daug daugiau vietos užima žmonės, kurie mane myli, palaiko ir gerbia, – tai suteikia stiprybės. Šia kryptimi ir renkuosi žiūrėti, o visa kita – tik charakterio ugdymas.

MENAS TURI DIDELĖS ĮTAKOS KEIČIANT ŽMONIŲ NUOMONĘ APIE TAI, KAS VISUOMENĖJE YRA TABU.

– Filme sakoma, kad liberalioji demokratija veikia tik tada, kai yra piliečių, pasirengusių rizikuoti. Ar pats savo gyvenime esi jautęs tą ribą – kiek toli pasirengęs eiti dėl vertybių?

– Vien jau atviras translyčio asmens gyvenimas Lietuvoje yra tikra rizika. Gyvendamas čia sąmoningai rinkausi neslėpti tapatybės – tai nebuvo lengva, bet man atrodė svarbu. Galiausiai pajutau, kad neturiu kito pasirinkimo, kaip tik išvykti į Angliją, kur jaučiuosi saugiau, turiu teisinę apsaugą ir medicinos pagalbą. Vis dėlto tai buvo rizika – išvykau ten nežinodamas, ar pavyks susikurti gyvenimą, kurį pradėjau nuo nulio. Tačiau šiandien džiaugiuosi priėmęs šiuos sprendimus – susikūriau gyvenimą ir jį gyvendamas jaučiuosi laimingas.

– Ką pasakytum jauniems žmonėms, kurie šiandien galvoja: „Aktyvizmas – beprasmiškas, nieko nepakeisi“?

– Pokyčiai nevyksta greitai. Jie susideda iš mažų kiekvieno žmogaus žingsnių ir dažnai tam reikia daug kantrybės. Tačiau istorija vis dėlto rodo, kad jie – įmanomi. Dar prieš dešimtmetį nebūčiau pagalvojęs, kad Lietuvos kine išvis pamatysime translyčio žmogaus personažą, o šiandien tai realybė. Tokie momentai įrodo, kad visuomenė juda į priekį. Tiesiog turi nepasiduoti ir kovoti už tai, kas tau svarbu.

– Kuo gyveni šiandien?

– Anglijoje gyvenau jau gana ilgą laiką. Bedfordšyro universitete baigiau vaidybos studijas, šiuo metu savanoriauju „Lace Market“ teatre Notingame – praėjusiais metais spektaklyje „Triušio urvas“ sukūriau vieną pagrindinių vaidmenų. Neseniai atradau naują hobį – žygiavimą ir ■■■■■ pastaruosiu metu daug laiko praleidžiu gamtoje. Draugai juokauja, kad jei su manimi negali susisiekti, vadinasi, aš pasiklydęs kur nors miške.

– Jei tavo personažas Jonas persikeltų į realų gyvenimą, kur šiandien jis gyventų, ką veiktų ir kur galėtume jį rasti?

– Manau, jis vis dar tęstų aktyvisto misiją – juk teisinė translyčių žmonių situacija Lietuvoje tikrai neideali. Kasdienybėje tikriausiai rastume jį sporto salėje darantį prītūpimus ir kartu karštai diskutuojantį apie žmogaus teises.

Audrius Solomino nuotr.

ROE DEERS ROKENROLAS

Kalbino Toma Vidugirytė
Nuotraukos Tautvydo Stuko / „Stukas Studio“

Puikiai šokių muzikos gerbėjams pažįstamas elektroninės muzikos kūrėjas Liudas Lazauskas-Roe Deers jau kurį laiką gyvena intensyviu ritmu. Pastaruosius kelerius metus daug laiko jis praleido studijoje dirbdamas prie tokių projektų kaip elektroninė simfonija „Didysis Čiurlys“, albumas su „Solo ansamblio“ vyrais, pasirodymas su maestro Modesto Pitrėno diriguojamu orkestru „Midsummer“ festivalyje. O kur dar kiti, mažesni, darbai! Susėdome su Liudu išgerti kavos ir pasikalbėjome apie ankstyvą jo įsitraukimą į naktinį gyvenimą, šeimos, grupės „Black Strobe“ albumo ir dainos „Me & Madonna“ įtaką, naujausius darbus, elektroninės muzikos sceną ir daug kitų įdomių dalykų.

– Kaip manai, kas Tave formavo ir vedė į muziką? Kas padėjo tam pamatus?

– Pamatus padėjo šeima. Mama visada buvo ir tebėra mano gerbėja, ateina ir į vakarėlius. Ji kažkada skambino pianinu, vėliau mes su sese irgi mokėmės juo skambinti. Muzika mūsų namuose buvo visur. Iš tėčio sužinojau daug dainų, albumų ir atlikėjų, kurių kūrybą iki šiol seku. Sėsės dėka atradau, kas yra elektroklešas. Tarsi iš niekur atkeliavo „Black Strobe“ albumas ir daina „Me & Madonna“. Ji tapo lyg istorijos pradžia. Iki šiol, kai ją išgirstu, kūnu nubėga šturpuliukai. Tai daina, įsirežusi kaip pamatinis atsiminimas, nors tuo metu atrodžiau labiau kaip Jay-Z – su plačiomis kelnėmis ir skarele.

Viskas atėjo natūraliai, bet šeimoje nebuvau pirmasis, susidomėjęs elektronine muzika. Tėtis atidarė klubą Druskininkuose, kuriame pradėjau groti. Jo tuometis rezidentas manęs paklausė, kodėl nesimokau groti, jei turiu tam visas galimybes. Tame klube ėjau visas įmanomas pareigas: buvau ir biuletų pardavėjas, ir barmenas, ir padavėjas. Trumpai netgi buvau pseudodirektorius.

Užaugau klube nuo labai mažų dienų ir labai anksti įsitraukiau į naktinį gyvenimą. Groti pradėjau nuo dvylikos metų, o dabar man 34-eri – jau 22 metus gyvenu diskotekos ritmu.

– Taigi į muziką atvedė tėvai. Kas formavo Tave kaip kūrėją?

– Muziką kurti pradėjau natūraliai. Supratau, kad jeigu į tai žiūri kaip į darbą ar profesiją, vien groti neužtenka – norint judėti pirmyn, reikia kurti savo muziką. Lankiau muzikos mokyklą, bet jos nebaigiau – po ketverių metų mechiau, nes susipykau su mokytoja. Vėliau baigiau dailės mokyklą, bet baigęs nepiešiau. Dailės mokykla man davė laiko atrasti daug naujos muzikos, o kurti pradėjau penkiolikos. Aišku, rezultatai buvo labai toli nuo to, ką dabar galima pasiekti, bet man patiko visa senoji elektronika.

Dažniausiai visi tikisi, kad paminėsiu „Underworld“ ar „Chemical Brothers“. Tačiau aš semdavausi įkvėpimo iš kitur – pavyzdžiui, iš Franko Zappos, kurio kūryboje susipina rokenrolas, elektronika ir džiazas. Žanrų maišymas ir eklektika mane visada traukė. Nieka-

da nemėgau monotoniško tono – visada patinka išbandyti ką nors naujo. Kartais iš nesuderinamų dalykų gimsta labai įdomių rezultatų. Todėl, manau, niekada nereikia nebijoti eksperimentuoti.

– Ar paauglystėje tikėjai, kad pomėgis išaugs į darbą, netgi, sakyčiau, gyvenimą?

– Labai jaunas pradėjau groti čia, Vilniuje, – man buvo gal penkiolika. Iš pradžių tėvai manęs neišleisdavo, tik vėliau pakeitė požiūrį, kai suprato, kad nejuokauju ir tikrai noriu tuo užsiimti.

Tikiu, kad gyvenime reikia svajoti ir tos svajonės pamažu pildosi. Kadaisė atrodė neįtikėtina išleisti plokštelę, o dabar jų jau pilna spintelė. Arba svajonė pagroti tam tikrame festivalyje ar klube – daug kur teko pasirodyti. Žinoma, per tuos 22 metus dalis vietų užsidarė, bet veikla tęsiasi ir suprantu, kad nereikia prisirišti vien prie lokacijų. Praėjusią vasarą vyko pasirodymas su simfoniniu orkestru Valdovų rūmų kieme – tokios svajonės neturėjau. „Midsummer“ festivalio atstovai pasiūlė bendradarbiauti ir labai tuo džiaugiuosi, nes tai gyvenimui suteikė naujų spalvų.

Kai pradėjau groti, tikrai negalvojau, kad tai išaugs į tokią veiklą, kuri leis keliauti, muzika ir kūryba leis pamatyti pasaulį. Tai džiugina, įkvepia ir, kaip visada sakau, tikiuosi, kad čia tik pradžia.

– Užsiminei, kad daug padaryta ir daug svajonių išpildyta. Vis dėlto ką laikai savo didžiausiais pasiekimais?

– Man visą laiką atrodė, kad išleisti pirmą albumą yra vienas svarbiausių tikslų. Norėjau, kad tai būtų klausytis skirti kūrinių. Tas albumas tikrai yra vienas iš pasiekimų. Aišku, noras išsipildė ne iškart – prasidėjo pandemija, viskas sustojo, teko laukti geresnių dienų. Orkestro projektas taip pat yra tame sąrašė. Dar – pirmosios kelionės, turai. Tai, jog veikla išsiplėtė tiek, kad galėjau keliauti į Meksiką ar kitas šalis, man yra dideli laimėjimai.

Vienas įsimintiniausių renginių buvo prieš porą metų „Fusion Festival“ Vokietijoje. Žinojau, kad važiuoju groti į didelį festivalį, bet kai supratau, kad jame – apie 70 tūkst. žmonių... Atrodė bauginamai didelis, tad ši patirtis labai įsiminė. Dar ypatinga, kai imi sekti tam tikrus atlikėjus, o po kurio laiko jie tampa tavo draugais, – buvai gerbėjas, o dabar kartu rašai dainas.

BE GITARŲ

Pastarieji keleri metai buvo labai intensyvūs – daug naujienų, bendrų projektų su kitais. Pavyzdžiui, buvo labai įdomus periodas su „Solo ansambliu“ ir sėkmingas rezultatas. Kuruoju lietuviškos elektronikos leidybos kompaniją „Good Skills“ – čia kaip muzikinė duoklė. Kuruodamas ją susipažįstu su naujais Lietuvos kūrėjais, padedu jiems išleisti savo kūrybą ir taip formuojame bendruomenę žmonių, kurie, kaip kažkada aš, ieškojo namų pirmiesiems leidiniams. Norėjau sukurti erdvę, kuri būtų pakilimo takas kūrėjams.

– Ar labai planuoji savo laiką ir turi ilgalaikių tikslų, ar esi iš tų, kurie palieka kūrybos srityje daug lankstumo?

– Kiekvieną dieną turiu kokį nors planą, bet penkerių metų plano ar panašiai nėra. Viskas kartais vystosi natūraliai – kai kurių dalykų negali paskubinti, o kai kurie įvyksta labai greitai, su mažai pastangų.

Dabar mėgstu anksti keltis: studijoje galiu būti jau 8–9 val. ryto ir niekada nebūnu ten naktį, nes prisinaktinėjau grodamas. Man patinka toks kūrybos režimas – ateini į studiją kaip į darbą ir nori išeiti su rezultatu. Nesvarbu, ar tai bus daina, *remiksas* ar juodraštis, – svarbu tą dieną užfiksuoti, kad pasieki kokį nors rezultatą.

Panašiai yra ir su renginiais. Dabar jų organizuoju mažiau, nes buvau susitelkęs į darbą studijoje, – dirbu ne tik sau, bet ir kuriu muziką spektakliams, reklamoms, kitiems projektams. Veiklos sritis išsiplėtė, todėl nesijaučiu išsprautas į rėmus. Ir vis tiek negaliu sustoti groti. Net per pandemiją dažnai penktadieniais nebūdavau namie.

– Kaip pats apibūdintum savo muziką? Ar esi apsibrėžęs jos kryptį, o gal nemėgsti rėmų?

– Kažkada juokėmės, kad mano muzika – keista, bet pagal ją šokama. Daug žmonių sako: kai klausai tavo muzikos, gali nežinoti, kad tai tavo daina, bet vis tiek atspėsi: yra braižas, yra tavo garsai. Man pačiam sunku tai apibūdinti. Aš esu maniakas, kalbant apie boso linijas. Labai mėgstu įvairiausias perkusijas iš skirtingų šalių, skirtingų skambesiu.

Muzika yra subjektyvus dalykas. Kasdien pasaulyje išleidžiama apie 30 tūkst. singlų, tad, jei sugebi būti išgirstas ir judėti pirmyn tokioje muzikos jūroje, tu reikia didžiulio, bet negalima sustoti. Muziką man lengva aiškinti kaip maisto gamybą: yra patiekalas, jo skonis susideda iš daugybės prieskonių ir žinėjimo, kaip gaminti. Visi turime savas technikas ir visi pagamins skirtingai. Su muzika yra tas pats. Studijoje su kitu žmogumi pamatai, kad jo darbo srautas visiškai kitoks, sprendimai – kitokie.

Jeigu kalbėčiau apie savo išskirtinumą, tai turbūt būtų boso linija, būgnai ir kelių žanrų mišinys. Tai visada yra šokių muzika, bet ji gali turėti ir roko elementų. Nebūtina gitaras – gal labiau roko jausmą.

Žinau, kad į minimalizmo lentyną man tikrai nepavyks pakliūti, nes

mėgstu daug visko naudoti. Grodamas kaip didžėjus turiu tokį *bajerį* – aritmišką šokį prie pulto. Tačiau tai yra kitoks pojūtis, ekspresija iš jausmo, ne pagal metronomą. Toks savotiškas rokenrolas be gitarų. (*Juokiasi.*)

– Kaip atrandi naują muziką ir kaip jos klausaisi?

– Juokinga, bet pirmaisiais metais Vilniuje, kai gyvenau su *kambariokais*, visi tikėjosi, kad namie visada skambės muzika. Ne, namie – dažniausiai tyla. (*Šypsosi.*) Mokyklos laikais ausinių nenusiimdavau: per pertrauką, važiuodamas dviračiu, dailės pamokose – visur su ausinėmis. Dabar muzika gyvena studijoje: namie yra kolonėlė fonui, bet mėgstu skirti dėmesį kūriniui.

Klausau daug muzikos, ne visa ji verta išleisti, bet niekada nenoriu, kad žmonės nuleistų rankas. Svarbu stengtis. Jei tau duoda patarimą, ką patobulinti, reikia atkaklumo ir suprasti, kad ne viskas įvyksta iš pirmo karto. Kaip ir mokykloje – reikia atlikti namų darbus.

Naujos muzikos gaunu iš *promo pool'ų*, DJ, leidybos kompanijų, seku naujienas muzikos parduotuvėse. Anksčiau kolekcionavau vinilines plokšteles. Dabar senieji albumai, ypač *hard disco* ar hauso, yra mano mėgstamiausi. Peržiūrėdamas seną muziką, gali atrasti naujų niuansų ir įkvėpimo. Muzika, kaip ir mados, sukasi ratu, bet pamatiniai elementai niekada neišnyks.

– Kaip atrodo Tavo kūrybos procesas studijoje ir kas Tau svarbu jame?

– Viskas prasideda nuo balto lapo ir vieno elemento, kuris gal net nesusijęs su muzika. Kažkada buvo labai gražus Briano Eno pavyzdys su „Talking Heads“: jie pasidarydavo kortelių su įvairiais elementais: afrikietiškais būgnais, prancūzišku instrumentu ir t. t. Daug variantų pasiruošdavo ir traukdavo. Man patinka vizualizavimas ir ateiti į studiją su nuotaika, pavyzdžiui, šiandien kursiu dainą, skirtą rytui, – ir taip įsikvėpti. Muzika man visada yra apie laiką ir vietą, nes dažniausiai ji sukuria emociją.

Visada norisi, kad būtų kokia nors tema. Galima pasisemti garsų iš interneto, gamtos ar senų plokštelių, kaip atsitiko su kūriniu „Kukushka“. Dainai panaudojome seną lenkų džiazo grupės *vinilą*. Pabaigoje skamba gegutės laikrodžio garsas – iškraipytas jis suteikė unikalią tekstūrą, panašią į sugedusio laikrodžio mechanizmą, ir tai tapo atspirties tašku.

– Dažniausiai kuri vienas. Kaip keičiasi procesas, kai su kuo nors bendradarbiauji?

– Pas „Solo ansamblio“ vyrus atėjau su kita intencija – planavome kompiliaciją, bet jie pasiūlė kurti dainas kartu. Turėjau kelis demonstracines versijas, vyrai pridėjo savo darbą ir tai grįžo man atgal. Studijoje penkiese nekūrėme – sudėtinga būtų sėdėti visiems vienoje vietoje. Man įprasta dirbti su žmonėmis nuotoliniu būdu: savo albumo vokalistų nebuvau sutikęs studijoje – viskas įvyko nuotoliniu būdu. Aišku, gyvas bendravimas turi savo privalumų.

Su orkestru procesas dar kitoks. Atrinkau kūrinius iš savo dešimties metų retrospektyvos, kurie būtų įdomūs ir orkestras turėtų ką groti. Šokių muzika nepasižymi harmoniniais sprendimais – daugiausia remiasi ritmu ir spalva. Dėka Jievaro Jasinskio, kuris parašė aranžuotes orkestrui, vienos natos šou pavirto į simfoninius kūrinius. Kai pirmą kartą išgirdau rezultatą – tai buvo *vau* efektas. Mano keverzonės tarpo natų knygelėmis – ne vien triukšmu. Kūriniai įgavo žanro pasikeitimo momentą: progresyvaus hauso kūrinys, prijungus orkestrą, suskamba kaip aštuntojo dešimtmečio disko muzika.

Tai buvo labai įdomi patirtis. Naktinė ir orkestro scenos kardinaliai skiriasi. Sujungėme dvi skirtingas mokyklas: maištą ir tvarką. Kai mačiau, kaip orkestre groję muzikantai – kai kurie pirmą kartą girdėję tokią muziką – finale buvo patenkinti arba kaip 70 metų violončelininkė lingavo ir šypsojosi... Tokios mažos detalės labai paliečia.

Turėjome labai mažai bendrų repeticijų. Kiekvienas turėjo savo partiją ir ją mokėsi, o orkestrui diriguoti nebuvo mano pareiga, noras ar gebėjimas, – tai darė maestro Modestas Pitrenas. Pažintis su juo buvo nuostabi. Jis pasakojo, kad jam irgi nesvetima šokių muzika. Matyti, kaip jis scenoje dirguoja ir šoka, buvo įkvepianti patirtis. Net kai išsijungė mano kompiuterio garso korta ir nutrūko šou, jis nesutriko ir visą publiką sugebėjo uždegti, kol per kelias minutes sutvarkėme techniką. Matėsi, kad tai jam ne pirmas kartas – žinojo, ką daryti. Kai pabaigoje reikėjo nusilenkti scenoje, jis tiesiog paklausė:

„Na, kurią dainą kartosim?“ Tokie buvo nuotyki. Buvo nepamirštamas koncertas. Džiaugiuosi, kad jis išleistas viniliniu formatu ir išliks atmintyje ilgai.

– Koncertas buvo ir nufilmuotas...

– Su *vinilu* buvo sudėtinga: *vinilas* – vienas, o dainų – dvidešimt. Net atrinktos dešimt dainų turėjo būti sutrumpintos, kad tilptų jame. Buvo sudėtinga nuspręsti, kurios dainos liks už borto, nes tarsi visos turėtų būti išleistos, bet videoformatu, tikiuosi, jas išgirsime. Jis pasirodys galbūt rudenį, nes vėliau nebus taip aktualu.

– Minėjai, kad nekantrauji nerti į naują kūrybą. Ką naujo esi susiplanavęs?

– Dabar pagrindinis dalykas – antrasis albumas, kurį noriu pabaigti rudenį arba žiemą. Neišeis labai greitai, bet kitais metais – tikrai. Noriu, kad tai būtų dainų albumas. Jame bus daug bendrų kūrinių su įvairiais vokalistais – tiek naujais, tiek senais pažįstamais, iš įvairiausių geografinių vietų. Albumas bus spalvotas, apims visus mėgstamus žanrus – net roką ar hiphopą.

Dar noriu, kad šis albumas taptų tarsi Roe Deers projekto pagrindu – su gyvais pasirodymais, kur scenoje nebūčiau vienas, būtų ir gyvi būgnai, bosas... Tai albumas – viena stotelė. Kita stotelė – planuoju pirmą kartą aplankyti Aziją ir pagroti ten.

Turiu dar vieną slaptą, bet ne visai slaptą projektą, kurį pradėjome su senu studijos kaimynu, – išleidome EP, bet dar niekas nežino, kad ten mes. (*Šypsosi.*)

Daug planų yra ir su įrašų kompanija „Good Skills“ – bus daug naujų leidinių ir galbūt naujų atlikėjų. Kalbant apie renginius, noriu paeksperimentuoti su lokacijomis, neprisiršti prie jau esamų. Išbandyti Vilnių, Kauną ir kitus Lietuvos miestus įdomiau. Renginius buvau apleidęs, nes daug laiko skyriau muzikai ir kitiems projektams. Daug dirbau prie „Didžiojo Čiurlio“ elektroninės simfonijos Druskininkuose, kuri buvo skirta Druskininkų – 2025-ųjų kultūros sostinės atidarymui. Taip atsirado atskiras albumas, sukurtas remiantis M. K. Čiurlionio kūryba.

Pradžioje užteks įgyvendinti šį sąrašuką, o tada galima galvoti, ką dar daryti, arba pildyti svajonę surengti festivalį. (*Šypsosi.*)

MUZIKA MAN VISADA YRA APIE LAIKĄ IR VIETĄ, NES DAŽNIAUSIAI JI SUKURIA EMOCIJĄ.

„YOUNG FASHION“: TARP ABSURDO IR SVAJONĖS

Rašė Viktorija Skorupskaitė
Nuotraukos Džiugo Vaišnio

Rugsėjo 6-ąją „K2 Comedy Club“ erdvė virto mados eksperimentų laboratorija. Čia, uždarant Vilniaus mados savaitę, vyko „Young Fashion“ – ketvirtą kartą surengtas jaunųjų mados dizainerių vakaras. Dešimt jaunųjų kūrėjų pademonstravo savo kūrybos vizijas – ateities refleksijas.

„Young Fashion“ erdvėje nesijautė įprastos komercinių mados renginių pompastikos – čia svarbiausia tapo ne tendencijų medžioklė ar pardavimai, o autentiška kūryba ir atsvara vartotojiškumui.

Komercinė mada dažnai užgožia mados kaip meno formos suvokimą. Tapybą ar skulptūrą laikome kūrybinės minties realizavimu, taigi mados dizainas taip pat tampa lygiaverte meno forma, turinčia savo istoriją, estetiką ir simboliką. Šiame kontekste jaunieji dizaineriai tampa pasakotojais ir visuomenės kritikais, o jų kolekcijos – atsakas į mūsų neramų laiką, į nuolat skubančią, algoritmų skubinančią visuomenę.

KOLEKCIJOS

Vakaro atmosfera nuolat balansavo tarp absurdo ir svajonės, tarp nihilizmo ir subtilios viltingos vizijos, kviečiančios tikėti šviesesne ateitimi. Dominuojanti juoda spalva tarsi jungė žiūrovus ir kūrėjus, o kolekcijos kėlė klausimą: ką

reiškia kurti pasaulyje, kuriame viskas staiga gali sugriūti? Švelnius ir subtilius siluetus keitė provokuojantys ir avangardiniai apdarai, atveriantys erdvės apmąstymams. Vos kelios iš dešimties kolekcijų pasižymėjo ryškesnių spalvų akcentais, o tai leidžia daryti prielaidą apie šiandienę jaunosios kartos būseną: monochrominės estetikos dominavimas rodo norą atsiriboti nuo triukšmo ir atsigręžti į tai, kas svarbu.

Pasikartojanti kolekcijų ašis – savęs paieškos. Informacijos perteklius, socialinės medijos srautas, nuolat besikeičiančios tendencijos – visa tai mus tolina nuo savasties. Ieškodami pusiausvyros kūrėjai atsigręžia į istoriją, paveldą, mitologiją – tai leidžia atrasti savo šaknis pasaulyje, kuris taip sparčiai kinta. Toks ryšys su tradicija jaunajai kartai svarbus ne tik dėl sentimentų, bet ir kaip priemonė autentiškumui atrasti.

Kviesdamos reflektuoti savo santykį su drabužiu ir mada, kitos kolekcijos na-

grinėja vidinio gyvenimo subtilybes. Kalbama apie nostalgiją, sąmoningumą, emocinius išgyvenimus, nagrinėjamos kūno ir saviraiškos galimybės. Jauniesiems dizaineriams išlieka svarbūs maišto prieš konformizmą, vartotojiškumo ir tvarumo klausimai – pabrėžiama, kad mada yra ne tik estetika, bet ir atsakingos komunikacijos priemonė.

Tvarumo tema čia neišvengiama: jauni žmonės jaučia, kad klimato krizės, perteklinės gamybos, neatsakingo vartojimo našta ir kiti greitosios mados padariniai gula ant jų pečių.

Visa tai verčia garsiai reikalauti atsakymų – kada tvarumas nustos būti tik skambiu žodžiu ir taps realiais veiksmais? Kada ne tik kursime, bet ir dėvėsime drabužius sąmoningai? Kokia iš tiesų mados ateitis? Šią nuotaiką sustiprino Odetos Jacés performansas „Future of Fashion“, skatinantis atvirą diskusiją apie rytojaus madą.

Užsimerkusiems svečiams atskleidžiamos ateities vizijos – optimistiškos, bet

kartu ir šiek tiek kandžios. Tikimasi, gal net kiek utopiškai svajojama, kad mada nebebus valdoma algoritmų, o drabužiai bus kuriami pagal individualius poreikius, žmogaus identitetą, etiką ir jausmus, taip mažinant perteklinę gamybą. Masinės produkcijos vietą užims unikalūs, itin asmeniškai kūriniai, kurie pasakos kiekvieno istoriją, atspindės gyvenimo ritmą, emocijas. Performansas ragina liautis ieškoti įkvėpimo nesibaigiančiame *doomscrolling* ir pakelti akis – tikrasis įkvėpimas slypi čia pat, mūsų kasdienybėje, jausmuose ir santykiuose su žmonėmis. Pabaigoje akcentuojama, kad mada gali būti prasmingesnė, sąmoningesnė ir žmogiškesnė, o stilius – kalbėti už mus. Taigi, ką vilkėtumėte, jei kiekvienas drabužis būtų gyvybė?

APIBENDRINIMAS

„Young Fashion“ primena, kad mada nėra vien drabužiai. Tai mūsų kolektyvinės ir individualios patirtys, mūsų nerimas ir svajonės, mūsų santykis su tradicija ir ateitimi. Jaunieji kūrėjai savo darbais kalba ne tik apie save, bet ir apie mus visus: apie kartą, kuri svajoja apie ateitį be pertekliaus, apie spintas, pasakojančias mūsų gyvenimo istorijas, apie vidinę ramybę ir autentiškumą.

Šiandien, vis giliau grimztant į virtualybę, jaunoji karta trokšta tikrumo – nori girdėti savo balsą, vertinti rankų darbą, kokybę, žmogiškąjį ryšį. Technologijos gali padėti žmogui atrasti naujų formų ar medžiagų, tačiau jos neturi užgožti tikrojo įkvėpimo – to, kuris kyla iš gyvenimo tikrumo ir emocijų. Galbūt tai yra svarbiausia šių jaunųjų dizainerių žinia: gyventi nuoširdžiai, rinktis atsakingai, nebijoti būti savimi.

ART DECO SPINDESYS LIETUVOS TEATRO, MUZIKOS IR KINO MUZIEJUJĖ

Rašė dr. Kristina Stankevičiūtė (VILNIUS TECH)

Art deco, kaip žinoma, yra specifinis vizualinių menų, dizaino ir architektūros stilius, būdingas XX a. pradžios, labiausiai 3-jojo ir 4-ojo dešimtmečių, kultūrinei raiškiai. Jis padarė milžinišką įtaką šio laikotarpio menui ir dizainui ir išlieka svarbus iki šių dienų, nors, kaip ir tada, tebėra kritikuojamas dėl pirmumo teikimo formai, o ne turiniui, perdėto dekoratyvumo, idėjinio ir ideologinio paviršutiniškumo. Art deco išpopuliarėjimas sutampa su tarpukariu, kuris daugumoje Europos šalių buvo savarankiškų, modernių (t. y. aktualius industrinio kapitalizmo dėsnius perpratusių ir įvaldžiusių) valstybių kūrimosi era, kai buvo galutinai atsisakyta feodalizmo liekanų ir įsivyravo demokratinio pobūdžio valdymo sistemos. Modernumas, orientavimasis į progresą ir naujoves taip pat yra, anot „Artsper Magazine“ žurnalo, vienas iš pagrindinių art deco stiliaus bruožų. Šiame art deco stiliui sukanka 100 metų – manoma, kad iš visų Baltijos šalių jis labiausiai buvo prigijęs Latvijoje.

Lietuvoje tarpukaris taip pat pasižymi modernumo siekimu ir orientavimu si į progresą. 1918–1939 m. nepriklausomos Lietuvos laikotarpis apskritai turėtų būti suvokiamas kaip tikrasis dabartinės Lietuvos atsiradimo pagrindas, o ne Mindaugo ar Vytauto Lietuva, žavi istorinėmis legendomis ir geografinėmis teritorijų platumomis, tačiau mažai ką bendra turinti su dabarties realijomis. Būtent tarpukariu Lietuva iš carinės Rusijos užkampio virto kultūringa ir tikrai modernia valstybe su gan modernia visuomene. Todėl būtent tarpukariu turėtume žavėtis pirmiausia – Lietuvos piliečių ryžtu kurti naują šiulaukišką savo tėvynę. Daugybė nuo karo pabėgusių emigrantų grįžo iš įvairių šalių, kad galėtų prisidėti prie valstybės kūrimo. Buvo daug investuojama į švietimą ir kultūrą – masiškai steigiamos mokyklos, ruošiami daugybė mokytojų, o į prestižines užsienio meno mokyklas vykstančių menininkų studijas apmokėdavo valstybė. Šis laikotarpis tyrinėjamas vis dar nepakankamai, vis dar trūksta daugelio tarpukario istorijos dėlionės dalių. Todėl kiekvieną ją papildantį elementą moderniosios istorijos entuziastai pasitinka su dideliu džiaugsmu.

L. LIBERTO SCENOGRAFIJA

Vienas tokių tarpukario kultūrą ir meną pristatančių renginių – Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje vykstanti paroda „Ludolfas Libertas (1895–1959). Hipnotizuojantis art deco spindesys“. Jos herojus – tarpukario Latvijos scenografas, talentingas to laikotarpio menininkas Ludolfas Libertas, dirbęs ir Lietuvoje, Valstybės teatre Kaune.

Kaip rašoma parodos kuratorės, Latvijos muziejininkės dr. Natalijos Jevsejevovos parengtame tekste, „L. Libertas diktavo tendencijas, darė įtaką kolegoms, buvo kritikų ir žiūrovų dėmesio centre“. Abejingų jo kurtai scenografijai nebuvo: vieni žavėjosi, kiti kritikavo už perdėtą dekoratyvumą – tačiau šiandien, teigia kuratorė, akivaizdu, kad L. Liberto kūryba visiškai atitiko tuo metu vyravusį art deco stilių, kuriam „būdingas polinkis geometrizuoti ir ornamentuoti formas, dekoratyvumas, rafinuota grafika, siekis sužavėti ir apstulbinti žiūrovą“. Reaguodamas į naujausias meno tendencijas, L. Libertas savo kūriniuose naudojo geometrinius ornamentus, zigzagų, dangoraižių ir kaskadinių fontanų ritmo motyvus, ypač madingas nuorodas į egiptietišką estetiką, rėmėsi nauju-

tėle ir visuotinį susižavėjimą keliančia kino technologija. L. Libertas laikomas vienu ryškiausių Latvijos art deco atstovų – tai patvirtina ir jo tapyba, ir jo kurta scenografija. Parodos medžiagoje nurodoma, kad jis buvo vienas iš nedaugelio Latvijos menininkų, surengusių personalines parodas svarbiausiuose to meto Europos meno centruose: Paryžiuje (1927 m.), Briuselyje (1929 m.), Berlyne (1930, 1938 m.), Stokholme (1938 m.) ir Kopenhagoje (1938 m.).

L. LIBERTAS LIETUVOJE

Teatro, muzikos ir kino muziejuje vykstančioje parodoje demonstruojami ir tie darbai, kuriuos L. Libertas sukūrė Valstybės teatrui Lietuvoje. Tai scenografijos eskizai spektakliams „Aida“, „Samsonas ir Dalila“, „Sensacija“ ir keletas išlikusių kostiumų. Jie saugomi muziejaus fonduose kartu su kitais dailininko darbais, kurių esame sukupę daugiau kaip 300, – muziejininkų legenda byloja, kad L. Liberto scenografijos kūrinių Lietuvoje yra daugiau nei Latvijoje. Sekdama jų autorius gyvenimo peripetijas, muziejaus kuratorių komanda nustebino ir Latvijos kolegas, kurie net nenumanė apie L. Liberto darbų egzistavimą. Taigi pirmiausia hipnotizuojančio spindesio paroda buvo surengta Rygoje, o dabar ją galima pasigrožėti ir Vilniuje.

Jei esate art deco stiliaus gerbėjas, paroda jums tikrai labai patiks – eksponuojami darbai pribloškiamai ryškūs, tarsi būtų sukurti vakar. Tiesiog neįtikėtina, kad jiems jau beveik 100 metų. Įspūdj daro ir parodos dydis, ir specialiai jai pritaikytos muziejaus salės (niekada anksčiau neteko atkreipti dėmesio į vienokį ar kitokį muziejų erdvių parengimą parodai – L. Liberto kūrybai skirtos salės išdažytos tam laikotarpiui būdinga žalia spalva, suteikiančia ne tik ramybės akims, bet ir gyvybės eksponuojamiems darbams). Galima išvysti trumpąjį videofilmą, kuriame atskleidžiamas vieno scenografijos momento tapsmas, pažaisti su scenografijos detalių dėlionė. Vis dėlto šios parodos akcentas nėra pramoga ar siekis bet kuria kaina įtraukti lankytoją į kokius nors aktyvius veiksmus – priešingai, ekspozicija kviečia rimtam nelabai rimtu laikomo art deco stiliaus apmąstymui ir išsamiai pažinčiai su L. Liberto kūrybos palikimu.

Paroda vyksta iki rugsėjo 28 d. Labai rekomenduojame!

Zenono Nekrošiaus / Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejaus nuotr.

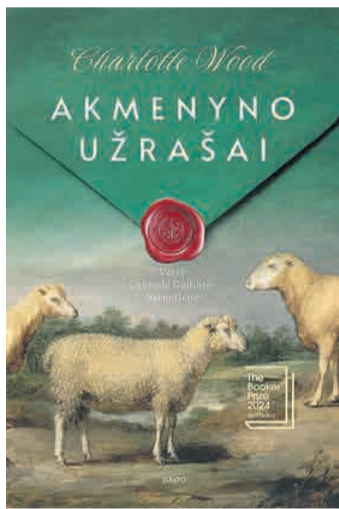
Parodos „Ludolfas Libertas (1895–1959). Hipnotizuojantis art deco spindesys“ akimirksnis.

Charlotte Wood „AKMENYNŲ UŽRAŠAI“

Iš anglų kalbos vertė Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė
BALTO, 2025

Romano pradžia iš karto įtraukia – pagrindinė veikėja atvyksta į nedidelį vienuolyną Australijos provincijoje tarsi į keistą stovyklą, kurioje pati nedalyvauja, tik stebi iš šalies. Nors netikinti, ji atsiduria šalia moterų, kurios savo kasdienybę grindžia ritualais, tylėjimu ir nuspėjama tvarka. Kodėl ji čia – neaišku. Pirmoje romano dalyje veikėja vis dar kažkur tarp buvusio gyvenimo ir šios naujos, svetimos erdvės.

Antroje dalyje situacija keičiasi – ji jau viduje. Ne tapusi vienuole, bet įsiliejęsi į bendruomenę, beveik nepastebima jos dalis. Iš išorinio pasaulio ji tarsi išnyksta – ne triukšmingai, bet tyliai, be ryškių lūžių. Šis pasikeitimas kiek

netikėtai, nes niekas aiškiai neparodo, kaip įvyksta tas virsmas, – tiesiog vieną dieną ji jau čia, tarp jų. Knygoje dažnai atsigręžiama į vaikystę, prisimenami žuvę tėvai, ypač motina, bet ir šie prisiminimai pateikiami fragmentiškai, be vienos aiškos linijos. Tarsi būtų ieškoma, kas iš tiesų buvo lemtinga, bet atsakymo taip ir nerandama.

Kūrinyje daug tylos – ir išorinio tylėjimo, ir vidinio sąstingio. Pradžioje tai kuria stiprų įspūdį: teksto ritmas lėtas, tarsi kviečiantis skaitytoją irgi sustoti. Tačiau ilgainiui tas sustingimas ima varginti – veikėja lieka blanki, sunku pagauti jos vidinę kryptį. Į šią statišką erdvę ima skverbtis grėsmė – beveik nepastebima, paskui – vis labiau fizinė. Iš pradžių į namus atslenka viena kita pelė, vėliau – tarsi jų potvynis. Jos lipa per veidą, pragaužia sienas, įlenka į kiekvieną kertele. Šis motyvas stiprus – trikdantis, metaforiškas, bet kartu labai realus.

Kiti du esminiai lūžiai – į vienuolyną atgabenami nužudytos sesers palaikai, o tada dar pasirodo žmogus iš praeities. Abu šie įvykiai išjudina siužetą, sugrąžina įtampą, kurios kurį laiką jau buvo pradėję stigti. Tai knyga apie tylą, praradimus, apie lėtą, skausmingą paleidimą. Gražiausiai tai išryškėja vienuolės pankės istorijoje – trumpame, bet stipriame epizode, kuris parodo, kiek daug gali slypėti tame, kas neišsakoma.

Gerda Jord „KARALIUS NAKVOS MERKINĖJE“

Aukso žuvys, 2025

Atrodo, kad šiuo grafiniu romanu Gerda Jord galutinai įsitvirtina lietuvių literatūros lauke kaip autorė, gebanti derinti humorą, intertekstualumą ir rimtus, net egzistencinius klausimus, ir tai daro nebanaliai, be pozos ir su išlavintu estetiniu pojūčiu.

Veiksmas nukelia į XVII a. – laiką, kai karalius Vladislovas Vaza dažnai lankydavosi Lietuvoje, o Merkinė buvo vienas jo mėgstamų miestų. G. Jord pasitelkia kruopštų istorinį žvilgsnį, į pasakojimą įpina kultūrinių ir politinių įvykių, kurie galėtų atrodyti sunkiasvoriai, tačiau pateikiami gyvai ir organiškai – nuo pirmosios operos Lietuvoje ar Sarbėvijaus figūros iki karališkųjų vestuvių ir šv. Kazimiero relikvijų perlaidojimo.

Centrinis romano siužetas – karaliaus ir Jadvygos meilės istorija, įaudžiama į politinių intrigų tinklą. Kartais šių dviejų santykių tonas pasirodo kiek per laisvas tam laikotarpiui – Jadvygos familiarumas, jos drąsa bendraujant su Vladislovu Vaza kelia šiokių tokių abejonių dėl istorinės tiesos. Tačiau tuo pat metu tai padeda priartinti veikėjus prie šiuolaikinio skaitytojo, parodyti, kad net karališkas titulas neužgožia žmogiš-

kumo, – po puošniais apdarais slypi abejojantis, ilgesingas, ne visada užtikrintas žmogus.

Ypatingą vaidmenį čia atlieka Merkinė – ne tik veiksmo vieta, bet ir beveik savarankiškas veikėjas. Ilustracijos šį įspūdį dar labiau sustiprina – jos neperkrautos, vizualiai paveikios, kartu paliekančios vietos skaitytojo vaizduotei, skatinančios pasidomėti tiek Merkinės istorija, tiek platesniu istoriniu kontekstu.

Jevhenija Kuznecova „KOPĖČIOS“

Iš ukrainiečių kalbos vertė Zita Marienė
Tyto Alba, 2025

Naujosios kartos prozininkė Jevhenija Kuznecova šiame romane toliau tyrinėja temas, kurios tapo jos kūrybos ašimi: tai namai, šeima, karo grėsmė. Tik šį kartą viskas sukasi aplink jaunuolį Toliką, kuris, įsigijęs namą Ispanijoje, svajoja apie tylą, atokumą ir bent jau iliuziją, kad nuo karo galima atsiverti. Tačiau jo ramybės planą greitai sugriauna atvykstantys giminės, sesers draugė ir visas būrys gyvūnų. Kopėčios, kuriomis Tolikas lipa į savo kambarį, tampa metafora – fiziniu pabėgimu iš svetimos kasdienybės ir kartu simboliniu bandymu atsiritoti nuo psichologinės naštos, kurią neišvengiamai atsineša šeima ir karo šešėlis.

J. Kuznecova čia itin taikliai balansuoja tarp tragizmo ir ironijos, tarp skaudžios tikrovės ir absurdiškai juokingų situacijų, kurios iš pirmo žvilgsnio primena tipišką šeimos chaosą, bet kartu kalba apie daug daugiau. Jos humoro jausmas turi kažką artimo Undinės Radevičiūtės stiliui – ypač ten, kur pasirodo operos dainininkė Hryhorivna, dominuojanti, valdinga ir kartu juokinga tetulė, kuri savo aštriais komentarais nesuklyna koreguoti Toliko gyvenimo būdo. Šalia jos – neatsilikantis vienakojis dėdė Anatolijus Stepanovyčius.

Autorė nesiima moralizuoti ar personažų skirstyti į teisius ir neteisius: nei Toliko baimė, nei kitų veikėjų pasirinkimai nevertinami. Užuot teisusi, ji rodo niuansus, pažvelgia netikėtais kampais – pavyzdžiui, kaip Vakarų europiečiai dažnai pernelyg naiviai įsivaizduoja savo paramą Ukrainai. Čia atsiranda ir „gerieji rusai“, greitai pretenduojantys į tuos pačius resursus kaip ir karo aukos.

Vienintelis dalykas, kuris man kiek kliuvo, – knygos pabaiga. Tačiau visa tai lengva atleisti – dėl gyvo pasakojimo, stiprių charakterių, jautriai, bet nebanaliai pateiktos realybės. „Kopėčios“ – romanas apie tai, kaip kartais norisi pabėgti kuo aukščiau, bet net ir ten tave pasiveja tie, kurių bandai išvengti. Vis dėlto tai knyga ir apie tai, kaip būti kartu, kai viskas aplinkui byra.

Laima Laučkaitė „ASPAZIJA. ETNOMODERNIZMAS“

Vilniaus grafikos meno centras, 2025

Rašyti apie giminaičius atrodo nelengva. Kiek tokiame pasakojime yra meno analizės, o kiek natūraliai išryškėja asmeninis ryšys? Po kelerių metų nuo monografijos apie uošvį Leopoldą Surgailį pasirodymo L. Laučkaitė pristato knygą apie jo žmoną – dailininkę Aspaziją Surgailienę. Ši knyga įtraukė ne tiek savo vizualine medžiaga, kiek gyvenimo detalių gausa, aiškiai juntama autorės pagarba ir ryškiai sukurti asmenybės portretai.

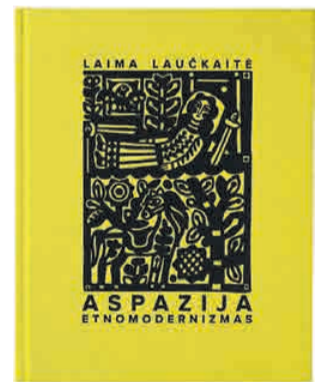
Pagrindinis L. Laučkaitės pasirinktas interpretacijos raktas – etnomodernizmo sąvoka. Ji apibrėžia unikalų A. Surgailienės stilių, kuriame moderni meninė forma organiškai jungiasi su lietuviško folkloro motyvais. L. Laučkaitės tekstas kuria kultūrinį tiltą, padedantį suvokti, kaip tokioje terpėje – sovietmečio apribojimų ir slopinamų tapatybių kontekste – vis dar buvo įmanoma kalbėti apie tradiciją ne kaip klišę, bet kaip gyvą, aktualią formą.

Ne mažiau svarbus ir kitas aspektas – moters kūrėjos vaizdo atgaivimas. Ilgą laiką paraštėse likusi Aspazijos figūra čia įgyja visapusišką vaizdą: ne tik darbai, bet ir kūrybos sąlygos, kasdieniai pasirinkimai, vidinės ribos ir jas peržengiantys sprendimai. Autorė subtiliai, bet aiškiai parodo, kokiomis kultūros sąlygomis dailininkė dirbo, kaip ieškojo savo balso, nepaisydama sovietmečio normų, mylėto, tačiau valdin-

go vyro šešėlio. Taip A. Surgailienės kūryba tampa ne tik istorinės reikšmės ženklais, bet ir aktuali dokumentu apie moters vietą sovietinės kultūros lauke.

Ypač maloniai nustebino į knygą įtraukti amžininkų prisiminimai – jie atveria kitokį, gyvą kontekstą, padeda Aspazijos asmenybei atsiskleisti iš vidaus (tiesa, jų galėjo būti ir daugiau).

Šią monografiją rekomenduočiau visiems, kurie domisi lietuvių dailės istorija, moterų kūrybos temomis ir tuo, kaip folkloro tradicija gali transformuotis šiuolaikiniame mene. Tai knyga, kuri ne tik pasakoja apie dailininkę, bet ir siūlo raktą į platesnį kultūrinį suvokimą.

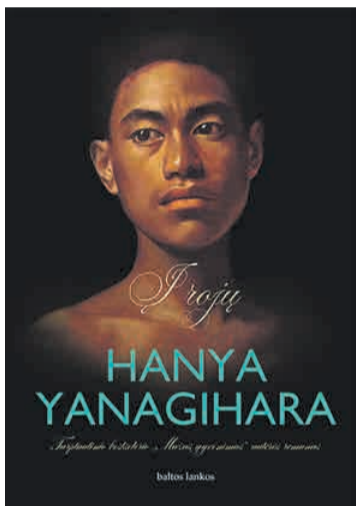
Hanya Yanagihara**„Į ROJŲ“**Iš anglų kalbos vertė Marius Burokas
Baltos lankos, 2025

Po tarptautinio pripažinimo sulaukusio „Mažo gyvenimo“ Hanya Yanagihara grįžta su ambicingu, plačios apimties romanu, kuriame eksperimentuoja ne tik su struktūra, bet ir su pačia laiko samprata. „Į rojų“ veiksmas vyksta skirtingais laikotarpiais: alternatyvioje 1893-ųjų Amerikoje, AIDS krizės fone 1993-aisiais ir distopinėje, pandemijų ir kontrolės išvargintoje 2093-ųjų ateityje. Kiekviena dalis pasakoja naują istoriją, keičiasi veikėjai, tačiau kartojasi tie patys vardai, temos ir, svarbiausia, vienas troškimas – išsivadavimas iš socialinių normų, tapatybės paieškos ar pabėgimas iš šalies, virtusios kalėjimu.

Visa tai yra kelias į rojų, kurio baigties autorė dažnai neatskleidžia, palieka skaitytojui pačiam pasirinkti tolesnį pesimistinį arba optimistinį scenarijų.

H. Yanagihara pasirenka silpnų, ligotų, priklausomų, sutrikusių žmonių figūras – tiek vyrų, tiek moterų. Skirtingos epochos galėtų pasiūlyti platų socialinių santykių spektrą, tačiau autorė nuosekliai laikosi gana siauro modelio – visose trijose dalyse dominuoja homoseksualių porų siužetai. Nors galima suprasti, kad šiuo sprendimu siekiama parodyti jų egzistavimą skirtinguose istoriniuose kontekstuose, tam tikru momentu ši idėja ima skambėti per tiesiai – ji ne atrandama, bet nuolat pabrėžiama. Meilės universalumas vietoj natūraliai išgyvenamo pojūčio tampa tezių kartojimu, o pasikartojimo principas – labiau monotoniškas nei gilinantis.

Romanas ilgas, kai kur įtraukiantis, bet nevienodos kokybės. Kai kurios pasakojimo dalys pasižymi gyva, organiška tėkme, tačiau kitos grimzta į perdėtai smulkmeniškus, statiškus epizodus, kuriuose išsiskaido įtampa. Atsikartojantys veikėjų vardai ir struktūros – veikiau stilistinis triukas, kuris labiau erzina, o ne žavėja. Kad ir kaip bambėjau skaitydama romaną, jį užvertusi ėmiau ilgėtis, tad manau, kad knyga verta dėmesio, nors ir ne tokia paveiki kaip „Mažas gyvenimas“.

Kristina Petrauskė**„SLANIMO RAGANOS. SAPIEGOS BYLA“**

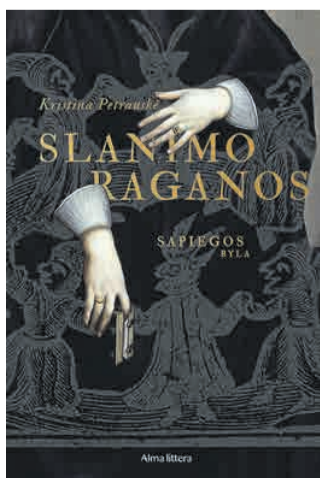
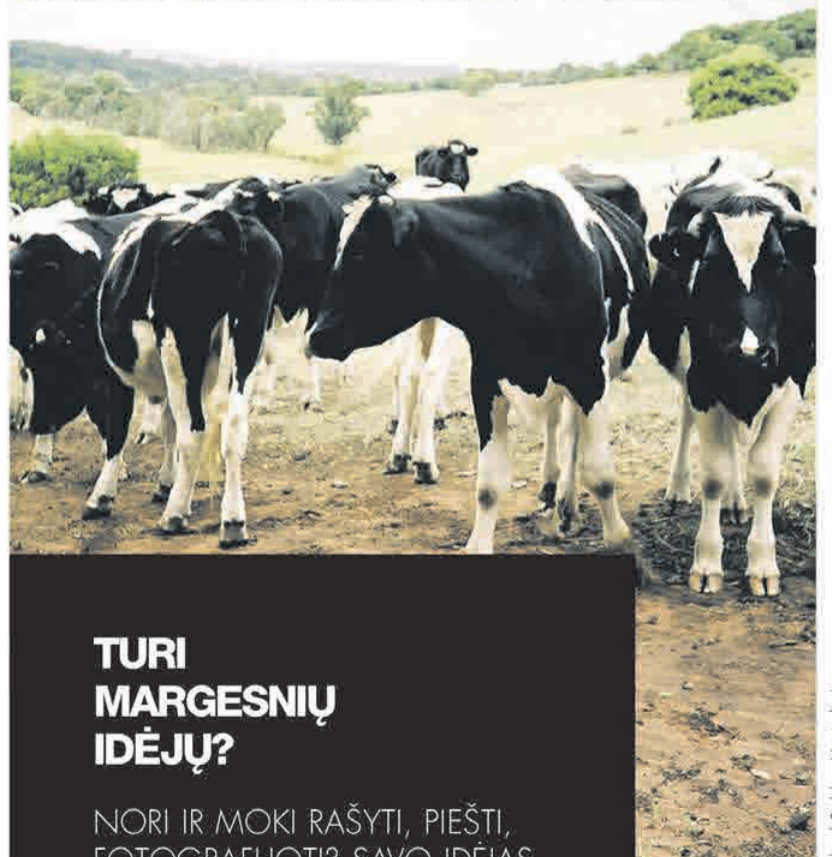
Alma littera, 2025

Debiutinis Kristinos Petrauskės romanas „Slanimo raganos. Sapiegos byla“ – literatūrinis bandymas rekonstruoti istoriją ne pasitelkiant romantizuotą praeities viziją, bet atskleidžiant socialinį ir kultūrinį tikrovės sluoksnį. Veiksmas vyksta 1630-aisiais Slanime – tuomet klestinčiose Sapiegų valdose, o istorinis fonas čia ne tik dekoratyvus, bet ir reikšmingas, sudarantis tvirtą pagrindą pasakojimui.

Dokumentinė medžiaga neretai įpinama organiškai – ji suteikia tekstui tikrumo, nepertraukdama pasakojimo tėkmės, padeda atverti patriarchalinės sistemos mechanizmą, kuriame moters kaltinimas raganavimu tampa ne tiek magijos, kiek socialinio marginalizavimo klausimu.

K. Petrauskės pasakojimo stilius nuosai – labai skiriasi nuo dažniausiai su ja lyginamos Kristinos Sabaliauskaitės. Čia nerasime nei perteklinių meilės linių, nei dirbtinai dramatiizuotų siužetų. Veikėja Ona Paulikuvna, pravardžiuojama Korotka, – viena ryškiausių figūrų romane – sukurta įtikinamai ir kompleksiskai, kaip pažeidžiama, naivoka kaimo merga. Kita herojė, Raina, kiek per daug idealizuota – jos orumas ir tvirtumas atrodo beveik neįpralaidūs, todėl Korotka šalia jos – žemiškesnė, visiškai apnuoginta.

Šiame debiute aiškiai matyti ir stipriosios, ir silpnosios pusės. Viena vertus, įspūdingai atkurta epochos atmosfera. Kita vertus, kartais ši istorinė erudicija užgožia siužetinį pulsą: detalių tiek daug, kad jos pradeda stelbti veiksma, o naratyvinės įtampos norėtųsi daugiau. Intrigos kai kur stokoja kryptingo vystymo, todėl skaitytojas gali pasigesti aštresnių konfliktų ar aštresnio siužeto intensyvumo. Vis dėlto, „Slanimo raganos“ – brandus ir svarbus debiutas, kuris neabejotinai papildė šiuolaikinės lietuvių istorinės prozos lauką.

370**TURI
MARGESNIŲ
IDĖJŲ?**NORI IR MOKI RAŠYTI, PIEŠTI,
FOTOGRAFUOTI? SAVO IDĖJAS
SIŪLYK 370@KAUNODIENA.LT
IR TAPK MŪSŲ BENDRAAUTORIU!

„ARTVILNIUS'25“ MENO VADOVĖ SONATA BALIUCKAITĖ: UŽSIENIO MUGĖSE UŽSIMEZGUSIOS PAŽINTYS PERSIKELIA Į VILNIŲ

Kalbino Laisvė Radzevičienė

Šiuolaikinio meno mugė „ArtVilnius“ šešioliktuosius savo metus spalio pradžioje pasitinka drąsiu sprendimu – mugėje pirmą kartą bus išsamiai pristatyta kolekcionavimo tema ir privačios ir institucinės meno kolekcijos iš Baltijos šalių. „Atėjo laikas“, – sako mugės meno vadovė Sonata Baliuckaitė. Pasaulinėse meno mugėse dažnai besilankanti menotyrininkė teigia, kad pirkti meno kūrinius tampa gera, įdomia ir daug žadančia patirtimi.

Mikos Savičiūtės nuotr.

– Ką tik grįžai iš Kopenhagos, kur dalyvavai šiuolaikinio meno mugėje „Enter“. Kokių įkvėpiančių idėjų parsivežei?

– Meno mugėse užsienyje nuolat sutinku kolegų galerininkų, meno mugių organizatorių, kuratorių iš įvairių šalių. Mugės yra tikrai puikūs tinklaveikos renginiai, kuriuose gali pasidalyti naujienomis, pamatyti, kuo gyvena šiuolaikinės galerijos, ką rodo ir kokius meno kūrinius perka. Pamatai nepaprastą meno įvairovę, juk dažnai, eidamas į parodą, žinai, ko tikėtis, o štai mugėse ta įvairovė visada stebina. Todėl kalbėti apie tendencijas – sudėtinga. Šių metų Kopenhagos mugėje matėme daug didelio formato kūrinių, tekstilės gausą ir tradiciškai skandinavų meno mugėse dominuojančių ryškių, dekoratyvių ir spalvotų kūrinių.

– Ar žmonės, su kuriais meno mugėse užmezgate kontaktus, vėliau atvyksta į Vilnių?

– Tikrai taip. Kopenhagoje sutikau Bazelio, Berlyno, Stokholmo meno mugių vadovus, pakviečiau juos atvykti į Vilnių ir žinau, kad atvyks. Parodysime jiems ne tik „ArtVilnius'25“, bet ir Lietuvos, taip pat kitų Baltijos šalių galerijas. Taigi, Vilniaus meno mugė yra puikiausia vieta su jomis susipažinti, čia jų daugiau nei bet kurioje kitoje meno mugėje.

Į Vilnių kviečiame ir kolekcininkus, su kuriais taip pat dažnai susipažįstame užsienio mugėse. Šiais metais į „ArtVilnius“ pagaliau atvyks ilgai mūsų lauktas belgų kolekcininkas Allanas Servaisas, su kuriuo pažintis irgi užsimezgė vienoje meno mugių. Vilniuje jis skai-

tys pranešimą apie savo šeimos kolekciją, turės galimybę išsamiau susipažinti su Lietuvos šiuolaikinio meno scena, galerijomis, menininkais ir galbūt įsigis meno kūrinių.

– Kuri iš meno mugių Tau pačiai artimiausia savo dvasiai? Labiausiai įkvėpanti mugė „ArtVilnius“?

– Mūsų mugė skaičiuoja jau šešioliktus metus. Nors pati nuolat keliauju, mokausi iš kitų meno mugių ar renginių, dažnai girdžiu kolegas sakant, kad jie mokosi iš mūsų. Meno mugių kasmet daugėja, konkurencija auga, jaučiu tendenciją, kad organizatoriai nori vienyti, dalytis gerosiomis patirtimis. Mugėje „ArtVilnius“ kasmet gausu renginių, vyksta edukacinės programos, įrengiama projektų zona. Galiu pasakyti, kad taip yra tikrai ne visose meno mugėse.

Per metus aplankau daug jų ir kaip organizatorė, ir kaip dalyvė – galerininkė. Daugiausia stebiu techninius sprendimus, kaip įrengtos ekspozicijos, bendravimo kultūrą. Man labai patinka „Frieze London“ meno mugė. Joje lankiausi tik kaip žiūrovė, bet man ji yra kokybės rodiklis.

– Kiek metų tęsiasi Tavo kelionė su „ArtVilnius“? Per tą laiką matei, kaip mugė augo, keitėsi, stiprėjo. Kur jos sėkmės priežastis?

– Perna mugė minėjo jubiliejų, o man asmeniškai penkioliktoji yra šiemet. Jos stiprybė, neabejoju, yra žmonės, komanda, ištikimi dalyviai, galerininkai ir, žinoma, rėmėjai. Daugelis jų su mugė – daugiau nei dešimt metų, augame, kuriame ir tobulėjame kartu. Mugės mecenatė – advokatų kontora „Cobalt“ ir jos Lietuvos biuro vadovaujamas partneris Irmantas Norkus – mugėje ne tik yra nupirkęs daug meno kūrinių, Vilniaus miestui padovanojęs dvi skulptūras-instaliacijas, bet ir šiais metais mugės programoje pristato Lietuvos, Latvijos, Estijos COBALT kolekciją. Tikiu, kad šiemet prisijungę nauji partneriai taip pat užsikrės menu.

„ArtVilnius“ yra didžiausia meno mugė Baltijos regione, buvome pirmieji. Rygos meno mugė startavo tik šiemet. Tikiu, kad organizuoti tokį didelį meno renginį latvius įkvėpė mūsų sėkminga patirtis. Mugės yra svarbios galerijoms, menininkams, augančiai meno rinkai, šalies įvaizdžiui ir netgi ekonomikai.

Pasaulyje meno mugės vyksta daugiau kaip 50 metų, nieko naujo nesukūrėme, tačiau, be jokios abejonės, „ArtVilnius“ daug prisidėjo prie galerijų plėtros, jų augimo ir žingsnių į tarptautinę meno rinką. Mūsų tikslas – tapti regiono lyderiais su stipriais muziejais, meno institucijomis ir kolekcininkais, kurie Baltijos šalyse pirmieji įkūrė privačius muziejus.

„ArtVilnius“ atviras ir kitoms kultūros sritims: teatrui, operai, šokiui, kinui, leidybai.

– Ar esama aspektų, kuriuos turi omenyje formuodama „ArtVilnius“ programą?

– Kasmet mugės programą mums padeda rengti kuratoriai iš Lietuvos ir užsienio. Tai leidžia nestovėti vietoje, priimti naujus požiūrius ir skirtingą skonį. Svarbiausias mūsų tikslas – atrinkti profesionalias galerijas, kurios kasmet galėtų pristatyti vis naują programą.

Šiais metais daug kalbėsime apie kolekcionavimą – kodėl meno kūrinius verta ir reikia pirkti iš galerijų, susitikime su kolekcininkais, kurie savo kolekcijas įmuziejino – pavertė visuomenei prieinamais muziejais, diskutuosime apie moterų kolekcininkų bangą, apie tai, ką kolekcionuoja jaunoji karta ir koks yra meno ir komercijos santykis.

– Atrodo, kad „ArtVilnius“ valdo moterys – trys Baltijos šalių kuratorės: Sonata iš Lietuvos, Estijos šiuolaikinio meno centro vadovė ir kuratorė Maria Arusoo, tarptautinių parodų kuratorė iš Latvijos ir vyriausioji Almatos meno muziejaus Kazachstane kuratorė Inga Lācē. Mugei vadovauja Diana Stomienė. Ar mugėje yra vietos vyrams?

– Vietos tikrai yra, praėjusiais metais projektų zoną kuravo Valentinas Klimašauskas, o prieš dvejus metus būti „Tako“ kuratoriumi buvo pakviestas Vytenis Burokas. Tačiau, kad ir kaip žiūrėtum, Baltijos šalių galerijų versle, o ir visoje kultūroje, dominuoja moterys. Tikrai neskaiciavau, bet, kai peržvelgiu mūsų komandą, atrodo, kad sakau tiesą. Manau, čia puiki proga paminėti mūsų ilgametį kūrybingąją grafikos dizainerį Mareką Voidą, kuriantį mugės vizualą.

– Kokius kūrinius, galerijas, kolekcijas rekomenduotumėte pamatyti meno mugės žiūrovams?

– „ArtVilnius'25“ dalyvaus 80 meno institucijų ir galerijų – drauge jos pristatys daugiau kaip 320 menininkų iš šešiolikos šalių. Tikrai – kiekvieno skoniui.

Šiais metais į mugę komisija atrinko 60 galerijų. Tarp jų – lankytojams gerai pažįstamos užsienio galerijos „Temnikova & Kasela Gallery“ ir „Kogo Gallery“ (Estija), „Māksla XO“ ir „Gallery Bastejs“ (Latvija), „Wildpalms“ (Vokietija), „Nivet Carzon“ (Prancūzija) ir TSEKH (Ukraina / Lietuva), lankytojų mėgstamos Lietuvos galerijos „Meno parkas“, „KADS Baroti“, „Meno niša“, „The Rooster Gallery“, „Drifts“ ir daugybė kitų.

Mugės programoje – ir Projektų zona, kuri šiemet akcentuoja Baltijos šalių kolekcijas, bus pristatytos įdomiausios privačios ir institucinės šiuolaikinio meno kolekcijos. Meno centras „Zuzeum“ iš Latvijos lankytojams parodys moterų klasikų kūrinius, o meno entuziastus Vitą Libertę, Vilnį Štramą ir Jānį Borgą suvienijęs Latvijos „VV Foundation“ kvies skirtingas menininkų kartas patirti žvelgiant į įvairiomis medijomis sukurtus jų darbus.

Pirmą kartą „ArtVilnius“ istorijoje dalyvaus ir Marko Rothko muziejus iš Daugpilio. Pirmąkart prisistatys Vilniaus šiuolaikinio meno erdvė „Sapiegų rūmai“.

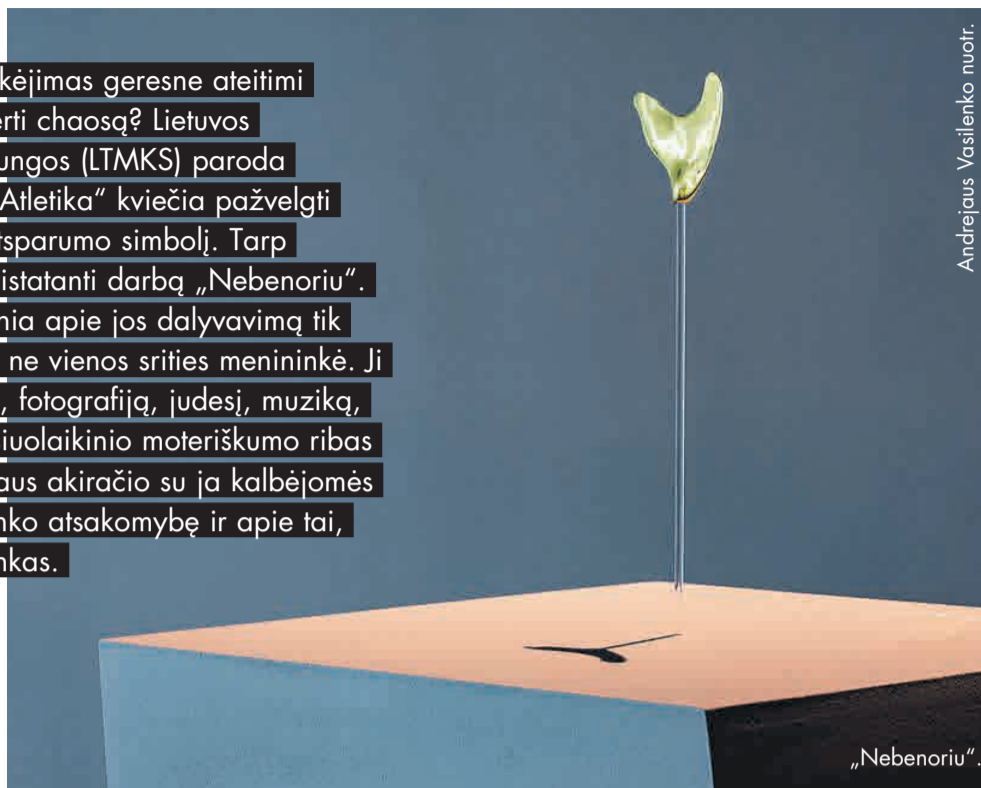
„Noewe Foundation“ iš Lietuvos parodys atrinktus tarptautinių menininkų kūrinius, mugėje bus galima apžiūrėti estų Martino Kruuso ir Epp Kruus kolekciją ir joje esančius Anselmo Kieferio ir kitų menininkų kūrinius, o Boriso Symulevičiaus kolekcijoje bus galima rasti visą Lietuvos meno žvaigždyną.

Skulptūrų, instaliacijų, performansų parodoje „Takas“ bus eksponuojama keturiolikos tarptautinių menininkų: Annos Egle, Ave Vellasalu, Bobo Bicknellio-Knighto, Elenos Kanarskaitės, Evelinos Dapkutės, Gabijos Pernavaitės, Ilyos Gichano, Maaritos Murkos, Maarjos Mäemets, Paulinos Pukytės, Paulinos Vasiliauskaitės, Rimanto Milkinto, Roko Jaunšonio ir Zhannos Kadyrovos – kūryba.

+ „ArtVilnius'25“ vyks spalio 3–5 d. „Litexpo“ +

Kalbino Stefaniia Dushkevich

Kas šiandien yra viltis – naivus tikėjimas geresne ateitimi ar vienintelė jėga, leidžianti išverti chaosą? Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos (LTMKS) paroda „Kol viltis mus išskirs“ galerijoje „Atletika“ kviečia pažvelgti į šį jausmą kaip į paradoksalų atsparumo simbolį. Tarp dalyvių – Austėja Masliukaitė, pristatanti darbą „Nebenoriu“. Socialiniuose tinkluose aptikta žinia apie jos dalyvavimą tik dar kartą priminė, kad Austėja – ne vienos srities menininkė. Ji vienodai drąsiai jungia skulptūrą, fotografiją, judesį, muziką, tekstą, o savo kūryboje tyrinėja šiuolaikinio moteriškumo ribas ir galimybes. Būtent dėl šio plataus akiračio su ja kalbėjome apie tarpdiscipliniškumą, menininko atsakomybę ir apie tai, koks gali būti šiuolaikinis menininkas.

Andrejaus Vasilenko nuotr.

„Nebenoriu“.

AUSTEJA MASLIUKAITĖ: LAISVĖ NORĖTI IR NEBENORĖTI

– Talentingas žmogus – talentingas visur. Tai tikrai apie Tave! Dainuoji, šoki, dirbi su fotografija, vaizdo ir įvairiomis kitomis medžiagomis. Be to, studijavai matematiką ir chemiją, fotografiją ir medijų menus, semiotiką. Pasakyk, kaip supranti tarpdisciplininių meną? Kas tai – būdas išreikšti save visomis kryptimis, gyvenimo būdas ar galbūt filosofija?

– Pradėjau nuo labai skirtingų dalykų, keičiau kryptį ne kartą, bet vis grįždavau prie tų pačių temų. Pradedi vieną, tada pasirenki kitą, bet vėl grįžti – toks cikliškas man būdingas. Tarpdiscipliniškumas leidžia į tai žiūrėti ne kaip į trūkumą, o kaip į stiprybę. Galiu išbandyti įvairias sritis ir sutelkti dėmesį į atradimo džiaugsmą. Man svarbu ne metodiškai siekti rezultato, o tie stebuklingi momentai, kai netikėtai susijungia elementai ir iš to kyla didelis malonumas.

– Ar galima sakyti, kad tarpdiscipliniškumas Tau yra tikroji kūryba?

– Taip! Aš nematau prasmės užsiimti kūryba, jeigu nesuteikiu sau laisvės išbandyti skirtingas jos sritis.

– Kaip Tau pavyksta sujungti tokias skirtingas sritis į vientisą visumą? Ar susiduri su sunkumais, ar išeina natūraliai?

– Natūraliai – iš smalsumo. Tačiau visada priimu riziką: gali nepavykti, galiu praleisti daug laiko prie objektų, kurie neįgauna norimos formos. Tai reikalauja susitaikyti su savo pačios poreikiais ir proceso netobulumu.

– Kaip manai, ar nėra rizikos, kad, jungiant pernelyg daug, menas gali prarasti gilumą?

– Gali būti visaip. Jei per daug išsiataškai, tikrai gali likti paviršiuje. Ta-

čiau kūryboje visada yra netikėtumo faktorius – momentas, kai kas nors suspindi kaip atradimas. Be to, man atrodo, kad žiūrovas iš kūrinio pasiima tai, ko jam pačiam reikia. Vienam tai bus tik paviršinis sluoksnis, kitam – labai asmeniškai refleksija apie savo gyvenimą. Mano užduotis – sukurti atspirties tašką, o toliau žmogus jau pats atranda prasmę. Aš tikiu, kad visi turi gebėjimą atskirti, kas jiems svarbu ir ko jie ieško mene.

– Manai, kad svarbu žvelgti į šiuolaikinį pasaulį per tarpdiscipliniškumo prizmę?

– Be jo šiandien sudėtinga. Didelė dalis profesinio gyvenimo vyksta socialiniuose tinkluose, todėl muzikantai ar menininkai priversti sėdėti ant daugelio kėdžių. Jie turi būti ir pasakotojai, ir videografai, ir rinkodaros specialistai, kad jų kūryba apskritai pasiektų žmones. Tačiau šiandien ne tik menininkai dažnai tampa daugiasluoksniais kūrėjais – ir tai, mano manymu, yra viena ryškiausių tarpdiscipliniškumo išraiškų.

– Pakalbėkime apie parodą. Pagrindinė jos tema – viltis. Ką Tau reiškia viltis meno požiūriu?

– Šiuo metu jau sunku atskirti, kur baigiasi mano pačios mintys ir kur prasideda parodos įtaka. Apie viltį galvoju kaip apie lūkesčių lauką – kartais neadekvatų, kartais beveik priartėjantį prie mirties analogijos. Dabar esu tarsi apversto suvokimo būsenos: viltis man atrodo ne tiek aiškus atsakymas, kiek nuolatinė dvejonė.

– Ar yra priežastis, kodėl būtent šią temą pasirinko LTMKS? Ar dėl to, kad viltis – daugiasluoksnis reiškinys, ar dėl to, kad tai artima jums patiems?

Austėjos Masliukaitės asmeninio archyvo nuotr.

– Kuratorė Ieva Gražytė minėjo, kad vienas iš tikslų buvo atsigręžti į kūrybos praktikas, kurios neparemtos moksliniais tyrimais, o veikiau – estetiniais eksperimentais, netgi „stebuklų kūrimais“. Jai buvo svarbu kūriniams parodyti, kaip racionaliausi pasirinkimai kartais būna visai neracionalūs. Šiandien daugelis parodų grindžiamos teoriniais pagrindais – kartais atrodo, jog reikia perskaityti kilometrus tekstų, kad suprastum, ką matai. Tarsi vien būti žmogumi, kuris patiria, nebepakanka. Manau, šiuo atveju norėjosi, kad žiūrovas galėtų intuityviai suvokti, pajusti, pasimėgauti.

– Visų parodoje dalyvaujančių menininkų stiliai iš pirmo žvilgsnio labai skirtingi. Ar yra kas nors, kas jus vienija?

– Sakytčiau, vienija mūsų intencijos. Ne pati forma, o labiau požiūris į kūrybą, vidinis noras ką nors atrasti. Bent jau man atrodo, kad tai mus jungia.

– Manau, verta pakalbėti apie Tavo indėlį į parodą. Kaip manai, kokią vietą tavo darbas – pusiau nuvalgytas aukštinis ledinukas pavadinimu „Nebenoriu“ – užima bendro-

je parodos struktūroje: ar tai centras, akcentas, ar veikiau tyli detalė? Galbūt apskritai nemažai tokiomis kategorijomis?

– Mano darbas jau rodytas ne kartą – tai užbaigta idėja, turinti savo formą, todėl buvo smagu vėl turėti galimybę jį parodyti. Tai jau ketvirtas kartas: pirmąsyk – Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre, vėliau – Vilniuje, „Titanike“, paskui – Lukiškių kalėjime, kur surengiau ir solo parodą, o dabar – dar sykį. Kiekvieną kartą kūrinyms siek tiek keitėsi: pirmą kartą buvo sidabrinis, vėliau – paaukuotas, dabar vėl keisis ir pagaliuko spalva. Man atrodo, jis nėra nei centrinis, nei periferinis – veikiau vienas iš parodos elementų, gyvuojantis drauge su kitais. Pats buvimas tarp tokių menininkų man kėlė pasitikėjimą.

– Galima sakyti, kad savo darbą permaštei iš naujo?

– 100 proc. Kūryba eina kartu su gyvenimu. Pirmą kartą šis objektas pristatytas prieš penkerius metus, o per tą laiką daug kas pasikeitė – ir mano patirtys, ir išgyvenimai. Todėl dar kartą turėjau sau atsakyti, ką man reiškia tas „nebenoriu“.

– Ar Tavo kūryboje yra asmeninė istorija, susijusi su viltimi, kurios žiūrovas galbūt iškart nepastebės? Galbūt yra tam tikrų simbolių ar detalių, svarbių tik Tau?

– Man atrodo, šiuolaikiniai menininkai ne visada daug apie save pasako pristatydami kūrinius. Dažniausiai pats objektas kalba už juos. Žmonės nebūtinai gilinaisi į autoriaus istoriją – nebet kūrinyms labai stipriai rezonuoja. Tada galvoja: „Gerai, įdomu, kodėl jis tai padarė.“ Tačiau paprastai palieku žiūrovui daugiau laisvės.

– Kokios reakcijos į kūrinių tikiesi?

– Norėčiau, kad jis įkvėptų žmones būti mažiau kategoriškus. O tiems, kurie jaučiasi be ribų, suteiktų drąsos nebenorėti jų neturėti.

– Ar galėtum papasakoti apie savo pastaruosius projektus – kurioje srityje juos kūrei ir ką naujo išbandei? Ką planuoji toliau?

– Pastaruosius trejus metus pagrindinis mano projektas buvo albumas „Chronicles of a PSTMDN Woman“. Tai mano atsakas į popmuziką, kurioje dažnai moteris vaizduojama taip, lyg jai ko nors stigtų. Albumas tyrinėja, ką reiškia būti moterimi šiandien – nuo izoliacijos iki atsiveikinimo su ilgai trukusios Romantizmo epochos idealais, kurie dažnai nesiderina su šiuolaikine realybe. Rašiau tekstus, balso įrašuose gludinau muzikinę žodžių tartį, siekdama kylantį emocinį alkį transformuoti į konfrontacijas, susitaikymą ir paleidimą. Kūriniai daugiausia – apie žmogaus elgesį. Man svarbu analizuoti ir suprasti savo jausmus ir patirtis. Albumą kūrėiu dalyvaudama dainų rašymo stovyklose Lietuvoje ir užsienyje, bendradarbiaudama su kūrėjais iš Nyderlandų, Vokietijos ir Lietuvos, iš dalies rėmė Goethe's instituto „Culture Moves Europe“ individualaus mobilumo programa. Rinkinį sudaro septyni kūriniai, įkvėpti ir popmuzikos, ir alternatyviosios muzikos – nuo Akiros Rabelais iki The Weeknd. Dabar džiaugiuosi atradusi stabilumą darbe. Kai vėl prispirs, planuoju toliau eksperimentuoti su įvairiomis meno formomis, ieškoti naujų išraiškos būdų ir temų, kurios rezonuoja su mano gyvenimu ir šiuolaikinės visuomenės realybe.

Rugsėjo 23–spalio 5 d. Kauno miesto kameriniame teatre vyks 10-asis tarptautinis jaunimo teatro festivalis „Išeities taškas“. Prieš dešimtmetį prasidėjęs kaip nedidelis susitikimas tarp jaunų kūrėjų ir jų auditorijos, festivalis šiandien suburia įvairių sričių

menininkus, teatro profesionalus ir jaunimą, ieškantį tikros, gyvos kūrybos, kuri kalba apie juos – jų patirtis, drąsą augti ir keistis. Šių metų programa – itin plati: žiūrovų laukia spektakliai, spektaklio eskizų pristatymai, kūrybinės dirbtuvės, slemo poezijos skaitymai ir uždromasis koncertas. Programos įvairovė atspindi šiandienio jaunimo teatro veidą – jautrų, linkusį eksperimentuoti, atvirą aktualijoms ir kviečiantį dialogo.

Martyno Plepio nuotr.

Ilmės Vyšniauskaitės nuotr.

Martyno Norvaišo nuotr.

Luko Gestauto nuotr.

Visa programa, bilietai ir registracija į nemokamus renginius: iseitiestaskas.lt. Festivalį organizuoja Kauno miesto kamerinis teatras, finansuoja Kauno miesto savivaldybė ir Lietuvos kultūros taryba.

TARPTAUTINIS JAUNIMO TEATRO FESTIVALIS „IŠEITIES TAŠKAS“ KVIEČIA KARTU ŠVĘSTI DEŠIMTIES METŲ SUKAKTĮ SCENOJE

FESTIVALIO PRADŽIA – KVIETIMAS SVAJOTI DRĄŠIAI

„Prieš dešimt metų Kaune neturėjome paaugliams ir jaunimui skirtą teatrą, nors kuriančio jaunimo mieste netrūko ir tada. Paskatinti jaunos menininkus kurti savo bendraamžiams ir išgirsti jaunąją auditoriją buvo pirmas impulsas atsirasti naujam festivaliui. Todėl ir jo pavadinimas žymi pradžią – tiek jaunos teatro auditorijos pirmąją pažintį su nebevaikišku, bet dar nesustabarėjusiu, savo tapatybės ieškančiu teatru, tiek ir jaunų menininkų – pirmuosius susitikimus su bendraamžė auditorija už akademijos ar universiteto sienų, pirmuosius žingsnius profesionalioje scenoje“, – „Išeities taško“ atsiradimo aplinkybes primena Kauno miesto kamerinio teatro vadovė Jurga Knyvienė.

Dešimtojo festivalio pirmoji diena, rugsėjo 23-ioji, prasidės slemo dirbtuvėmis su menininke Karolina Černiavskyte, kuri padės atrasti žodžio laisvę kasdienybėje ir scenos kalboje. Vakare vyks festivalio atidarymas. Jį vainikuos premjera – šiuolaikinio cirko menininko Džiugo Kunsmano spektaklis vaikams nuo dešimties metų – „Ikaras“. Pasitelkdamas šiuolaikinio cirko, fizinės komedijos ir garso eksperimentų formas, menininkas analizuoja prigimtinį žmogaus norą skristi – siekti neįmanomo. Prieš metus festivalyje laimėjęs spektaklio eskizų konkursą, „Ikaras“ sugrįžta į sceną, kad visiškai išskleistų savo sparnus.

ESKIZŲ KONKURSAI – ERDVĖ IDĖJOMS AUGTI

Rugsėjo 24–25 d. vyksiančiame eskizų konkurse bus pristatyti keturi kūriniai apie mūsų laikmečio paradoksus, socialinius konfliktus ir jausmų pažeidžiamumą. Eskizas „Monstera“ (rež. Orestas Razumas) tyrinėja ekologiją pasitelkdamas augalo metaforą ir kviečia permąstyti, kas iš tiesų yra sveika ekosistema. „Banginis ant kranto“ (rež. Aistė Rekašiūtė) pasakoja apie kartą, augusią tarp nepriklausomybės idealų ir sovietinio emocinio paveldo. Eskize „Šitas vaikas“ (rež. Aivaras Micius) keliami klausimai apie kartų susidūrimą, socialinių ir emocinių problemų ratą, o „Žaidimų aikštelės žaidžios“ (rež. Vaidas Jaruševičius) pasitelkia humorą kalbėdamas apie ilgalaikių santykių paliekamas žaizdas ir sudėtingą jų gijimo procesą.

„Eskizų konkursas man visada būna didelė staigmena – smagu stebėti, kaip jaunų kūrėjų idėjos įgyvendinamos scenoje. Festivalis nuostabus ir dėl to, kad jis tapo tikra pradžia daugybei jaunų menininkų. Daugelis jų, pradėję nuo eskizų kūrimo ar diplominių spektaklių, šiandien jau kuria didžiuliose Lietuvos teatruose ir pelnė apdovanojimų. Taigi, festivalis yra labai gera platforma jaunesiems kūrėjams, atverianti kelią į profesionalią sceną“, – teigia viena festivalio programos sudarytojų Indrė Brasevičiūtė.

TARPTAUTINIUISE EKSPERIMENTUOSE – ŠVIESA IR KŪNAS

Kaip ir kiekvienais metais, dalį festivalio programos sudaro svečių iš užsienio pasirodymai. Šį kartą rugsėjo 26 d. teatre viešės trupė iš Čekijos – „Musaši Entertainment Company“, kuri pristatys eksperimentinį lėlių spektaklį „Essay on Light“. Tai audiovizualinė esė apie technologijas ir šviesos vaidmenį žmogaus gyvenime – nuo pirmųjų ugnies iki optinių kabelių. Spalio 4–5 d. žiūrovai bus kviečiami į tarpdisciplininį pasirodymą „Objectravelling“ (aut. Mara Ingea), kuriame objektų manipuliacijos, vietos tyrinėjimas ir kūrybinis žvilgsnis jungia meną su politinėmis, poetinėmis ir socialinėmis temomis.

JAUNIMUI – TIKROVĖS VEIDRODIS SCENOJE

Festivalyje netrūks spektaklių apie paaugliams ir jauniems suaugusiems artimus išgyvenimus. Rugsėjo 27–28 d. bus rodomas spektaklis „Piteris Penas“ (rež. Karolis Zajauskas) – pasaka suaugusiems apie laiko grėsmę ir meilės trapumą. Šio spektaklio idėja dar 2023 m. laimėjo festivalio eskizų konkursą. Refleksiją apie jaunatviškus jausmus pratęs Jurgio Kunčino romanu „Tūla“ paremtas spektaklis „Beveik laimingas“ (rež. Justas Tertelis), gvildenantis jaunatviškos meilės ir savęs pažinimo temas. Spalio 1 d. scenoje išvysime šokio spektaklį „Match 3“ (chor. Vilma Pitrinaitė), kuriame trys šokėjos tirs žmogaus ir mašinos sąveikas pasitelkdamas Tiuringo testą – kada žmogaus kalbą gali imituoti algoritmas, o kada kūnas tampa žmogiškiausia technologija.

Spalio 2 d. – spektaklis „Tyliai tyliai“ (rež. Ieva Tamoševičiūtė), gvildenantis tylos kaip vidinės krizės išraiškos temą –

jautrus ir minimalistinius kūrinius apie psichikos sveikatą, artumo baimę ir norą būti išgirstam. Tą patį vakarą KTU teatro studija „44“ kvies į Martino McDonagho juodąją komediją „Vienarankis iš Spokano“ (rež. Donatas Laurinavičius).

Spalio 3 d. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentai pristatys Sławomiro Mrożeko tragifarsą „Našlės“ (rež. Kamilė Maksvytė), tyrinėjantį meilės ir mirties ryšį, o 4 d. – feministinį ir absurdiškai nuoširdų spektaklį „Broken Heart Story“ (rež. Rasa Kurlinkutė) – istoriją apie rašytoją, jos sielą ir pasaulį, pilną reklamos, vyrų ir širdgėlos.

KŪRYBINĖS DIRBTUVĖS: ŽODIS-SCENA-RYŠYS

Rugsėjo 27 d. vyks stand-up komedijos dirbtuvės su Evaldu Jasaičiu – dalyviai susipažins su šiuo žanru iš vidaus. Rugsėjo 29 d. išbandyti save kvies improvizacinio repo dirbtuvės su Pijumi Opera – dalyviai bus skatinami atrasti, kaip žodžiai gimsta čia pat, iš ritmo ir emocijos. Rugsėjo 30 d. vyksiančios slemo varžytuvės Kauno menininkų namuose taps sakytinio žodžio kovos lauku – skambės tekstas, balsas ir žiūrovų vertinimas.

„Didelis jaunimo susidomėjimas slemo, komedijos ir repo žanrais paskatino mus šias meno formas integruoti į 2025 m. festivalio edukacinę programą. Dirbtuvės suteikia galimybę geriau pažinti šiuolaikines menines kalbas ir tobulinti gebėjimus drauge su profesionalais, puikiai išmanančiais šių žanrų subtilybes. Kauno miesto kamerinis teatras nevengia eksperimentuoti ir plėsti teatro ribų, todėl šios dirbtuvės yra natūrali mūsų siekio atsinaujinti ir augti dalis“, – pasakoja festivalio edukacinės programos autorė Erika Viselgė.

FESTIVALĮ PABAIGS EKSPERIMENTINĖS MUZIKOS GARSAI

Spalio 5 d. festivalį pabaigs audiovizualinis grupės „lazy diamond's underground“ koncertas – vyks jų antrojo albumo „Lingua“ pristatymas. „Lingua“ – tarsi kelionė, pristatanti skirtingas kultūras, laikmečius, tradicijas, o visa tai jungia vientisa atmosferinės muzikos stilizacija, tartum apibendrinanti visos šios įvairovės esmę – žmogų, sudarytą iš anglies.

Organizatorių informacija

Festivalį organizuoja

KAUNO MIESTO
KAMERINIS
TEATRAS

09. 23 - 10. 05

IŠEITIES TAŠKAS

Tarptautinis jaunimo teatro festivalis

Bilietus platina
www.kamerinisteatras.lt

Festivalį finansuoja

Informaciniai partneriai

LRT

370

Rėmėjai

Partneriai ir draugai

„PLARTFORMA“ KVIES VAKARŲ LIETUVOS ŽIŪROVUS PAŽINTI SCENOS MENŲ ĮVAIROVĘ

Šiuolaikinis pasaulis – tai nuolatinis balansavimas tarp matomo ir nematomo, tarp stabilumo ir chaoso, tarp žmogaus ir technologijų. Menas padeda atskleisti tai, kas slepiasi už mūsų suvokimo ribų, įtvirtinti žmogiškumo esmę skaitmenizuotoje realybėje ir išlaikyti pusiausvyrą tarp asmeninio ir globalaus nestabilumo... Visa jausmų ir menų paletė šiemet skleisis rugsėjo 4–spalio 28 d. Klaipėdoje ir Vakarų Lietuvoje: Priekulėje, Šilutėje, Kretingoje.

CIRKAS ATIDARO IR UŽDARO

Festivalis prasidės ir baigsis cirko spektakliais. Rugsėjo 4 d. Klaipėdos kultūros fabrike pasirodys pasaulinę šlovę pelniusi žonglierių trupė „Gandini Juggling“. Jos įkūrėjai – Seano Gandini ir Kati Ylä-Hokkala – darbai jau daugiau kaip tris dešimtmečius žavi auditoriją. Naujasis jų spektaklis „Heka“ jungia žongliravimą ir magiją. Nesvarbu, ar jus žavi magija, šokis, žongliravimas, ar tiesiog ieškote nepamirštamų įspūdžių, „Heka“ pasiūlys viską!

Spektaklis „Šlovingieji kūnai“ – jaudinantis cirko ir šokio pasakojimas apie žmogaus kūno galimybes. Jame dalyvauja šeši 55–67 metų amžiaus akrobatai. Senėjimas mūsų visuomenėje ir, žinoma, cirko pasaulyje vis dar yra tabu. „Šlovingieji kūnai“ rodo, kaip keičiasi tobuliausi kūnai ir kaip cirko istorija gyvena juose. Kartu spektaklis griaua stereotipus apie vyresnį amžių ir nušviečia senėjimo procesą. Įspūdingas, žavus ir nuotaikingas spektaklis, parodantis, ką iš tikrųjų sugeba žmogaus kūnas, spalio 28 d. taps baigiamuoju festivalio akordu.

DĖMESYS UKRAINOS MENININKAMS

Jau keleri metai festivalyje pristatoma Ukrainos menininkų kūryba. Šįkart bus parodyti spektakliai „Spąstai“ (Rita Lira) ir „Pėdsakai“ (Tetiana Znamerovska). Nors vizualiai labai skirtingi, abu jie – apie tai, kas mus formuoja ir veikia.

Ar kada nors jautėtės tarsi įstrigę erdvėje ir savo mintyse? It spąstuose, iš kurių negalite ištrūkti? Šį fizinį ir psichologinį įkalinimą simbolizuoja R. Lira spektaklio kostiumas, it antrosios odos kokonas, nuo kurio driekiasi ilgos audinio juostos, susipindamos su atlikėjų supančiais objektais. T. Znamerovskos kūrinys remiasi Carlo Gustavo Jungo mintimis apie kolektyvinę pasąmonę. Mūsų dabarties veiksmus lemia tai, kas įvyko praeityje, o mūsų elgesys yra ankstesnių kartų patirties veidrodis. Tai šokio vizualizacija, kuri parodo, kaip praeities traumas veikia mūsų kultūrą, santykius ir likimą. Tačiau tai taip pat kvietimas keisti ateitį.

GARSO MENO ATRADIMAI

Muzikinę festivalio programos dalį šiemet sudaro keli projektai. Vieną jų netradicinėje erdvėje, „Klaipėdos energijos“ Turbinų salėje, pristatys eksperimentinio skambesio meistrai Vytautas Labutis ir Donatas Bielkauskas. Koncerte girdėsime akustinius ir savadarbius instrumentus, industrinių erdvių lauko įrašus. Visa tai susijungs į unikalų garso pasakojimą.

Spalį Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Klaipėdos fakulteto Koncertų salėje koncertuos kompozitorė Agnė Matulevičiūtė ir pianistė Marta Finkelstein. Programoje kūrėjos atiduos duoklę svarbiausiems savo muzikiniams įkvėpėjams: Johnui Cage'ui, Meredith Monk, Nilsui Frahmui, Haniai Rani, Maurice'ui Raveliui ir kt.

Tęsiant festivalio rezidencijų programą, šiemet Klaipėdoje svečiuosis vienas ryškiausių Lietuvos poindustrinės scenos kūrėjų – Laurynas Jukonis, žinomas savo muzikiniu projektu „Girny giesmės“. Rezidencijos metu autorius tyrinės miesto aplinką, fiksuos garso fragmentus ir iš jų formuos naują kūrybinę medžiagą. L. Jukonio kūryboje ritmai susilieja su metalo dulkių prisotintu oru, o garsų sluoksniai tarsi praeities balsai naujai atgimsta šiuolaikiniame kontekste.

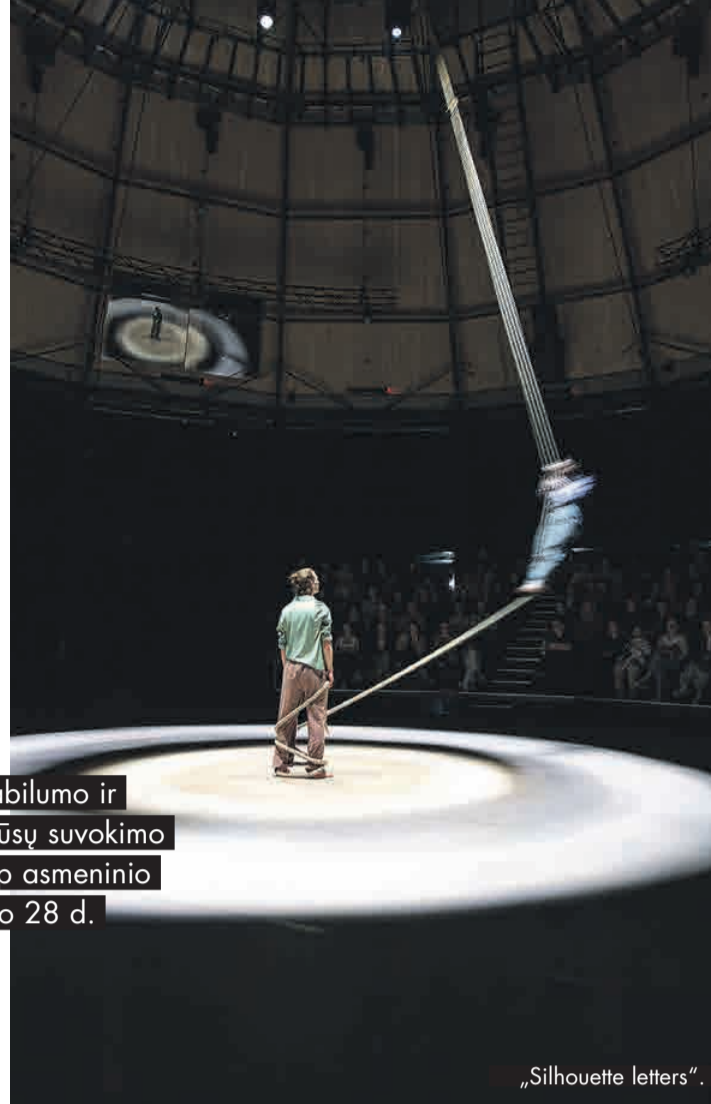
SUSITIKIMAI SU SAVIMI IR APLINKA

Visus keturis festivalio miestus šiemet aplankys „Auksiniam scenos kryžiui“ geriausių metų šokėjų ir choreografijos kategorijose nominuotas kompanijos „Low Air“ spektaklis „Vienudu“. Šokėjų Lauryno Žakevičiaus ir Roko Šaltenio duetas konstruojamas kaip dialogas su kitu, nors iš esmės – su savimi pačiu. Spektaklyje, pasitelkiant breiko ir lietuvių liaudies šokio judesius, ieškoma, kaip atskleisti vyro tapatybę šiuolaikiniame pasaulyje.

Latvių choreografo Artūro Nīgalio naujusias cirko ir šokio spektaklis „Laiškų siluetai“ pasakoja apie tėvo ir vaiko santykius pasitelkiant vaikystės prisiminimus. Scenoje kabanti ilgą virvę vienu metu jungia ir skiria du šokėjus. Judesiais erdvėje spektaklyje žaidžiama su dualybėmis – buvimu ir nebuvimu, ryšiu ir atskirtimi, savimi ir kitu. Šis spektaklis tapo pirmuoju Latvijos choreografijos darbu, atrinktu į prestižinį Europos šokio platformos „Aerowaves“ garsėjančių choreografų sąrašą.

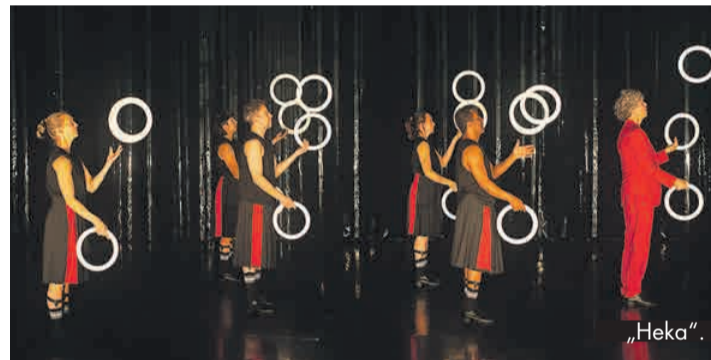
Kitas „Aerowaves“ atradimas – slovakų grupės „threeiscompany & Jaro Viňarský“ darbas IHOPEIWILL. Tai fizinis performansas, garso dizainas ir vizualinė instaliacija, tyrinėjanti mūsų bendrą ateitį tarp politinių įtampų ir klimato iššūkių. Spektaklis, įkvėptas pokalbių su įvairiais žmonėmis, keliant klausimą, kokią ateitį norime kurti sau ir ateities kartoms. IHOPEIWILL tampa menine dabartinės visuomenės trajektorijos ir mūsų atsakomybės ateities kartoms refleksija.

Organizatorių informacija

„Silhouette letters“.

Aijos Melbarde nuotr.

„Heka“.

Kalle Nio nuotr.

IHOPEIWILL.

Vojtěcho Brtnický nuotr.

Tarptautinio menų festivalio „Plartforma“ misija – bendrame kūrybos vyksme suvienyti skirtingų šalių meninę patirtį ir kūrėjų potencialą. Festivalyje pristatomi šiuolaikinio šokio ir teatro, naujojo cirko, performanso, muzikos ir vizualiojo meno kūrėjai ir jų grupės. Tai vienintelis interdisciplininio pobūdžio festivalis Klaipėdoje ir Vakarų Lietuvoje, be kultūrinės, vykdamas ir edukacinę funkciją, – supažindina ir ugdo publiką suprasti ir vertinti šiuolaikinę meno raišką.

„Plartforma“ – ilgametis Klaipėdos miesto reprezentacinis festivalis, įtrauktas į Strateginių Lietuvos festivalių sąrašą, o nuo 2015 m. apdovanotas Europos festivalių asociacijos ženklu „Europe for Festivals / Festivals for Europe“. Festivalį organizuoja menininkų grupė „Žuvies akis“, finansuoja Lietuvos kultūros taryba, Klaipėdos miesto savivaldybė, „Kūrybiška Europa“, „Delta Nova“.

Organizatoriai pasilieka teisę keisti festivalio programą. Visa programa – www.plartforma.lt arba festivalio feisbuko paskyroje. Bilietus į festivalio renginius platina www.bilietai.lt.

PLART FORMA

TARPTAUTINIS MENŲ FESTIVALIS

2025 09 04 – 2025 10 28

WWW.PLARTFORMA.LT

Festivalį finansuoja / Festival is supported by:

Organizatorius / organizer:

Partneriai / partners:

Bilietais prekiauja / tickets operator:

Techninis aptarnavimas / technical support:

Informaciniai rėmėjai / info sponsors:

Web

Viešbutis / hotel:

ŠOKIO MENININKAS MARIUS PINIGIS: DIDŽIAUSIA KLIŪTIS IŠSILAISVINTI ESU AŠ PATS

Kalbino Ieva Klimaitė

„Suprantu, kad kūryboje didžiausia kliūtis išsilaisvinti esu aš pats“, – sako šokio menininkas Marius Pinigis. Per dvidešimt metų scenoje – daugybė spektaklių, „Auksinis scenos kryžius“, edukacijos vaikams ir jaunimui, sėkmingai įkurta trupė „Nuepiko“. Jau netrukus kartu su komanda M. Pinigis pristatys muzikos ir šokio spektaklį „Žmogus Mėnulyje“, kuris prasidėjo, kaip pats juokauja, – ant 6 m pločio ritinio.

Donato Ališausko nuotr.

– **Mariau, šiais metais į sales sugrįžo spektaklis „Perdegimas“, už kurį pelnei „Auksinį scenos kryžių“. Kiek jis buvo aktualus anuomet ir kaip į jį žiūri šiandien?**

– Pirmoji „Perdegimo“ premjera įvyko prieš pat pandemiją, 2019 m. Idėją pradėjome gvildinti gerokai anksčiau. Tuo metu psichologai pradėjo garsiai kalbėti apie perdegimą, vis daugiau šia tema rašyta knygose ir žurnaluose. Supratome, kad mūsų kuriamas spektaklis yra būtent apie tai – juk bandėme išgauti rate užsisukusios pelės, nuolatinio darbo, sukimosi efektą.

– **Tada prasidėjo pandemija?**

– „Perdegimas“ sprogo, o tada visas pasaulis sustojo. Didžiąjai daliai žmonių pandemija buvo labai traumuojanti patirtis, visas pasaulis sugriuvo dėl netekčių, apribojimų, draudimų. Kita vertus, tuomet atrodė, kad galbūt atradome daugiau laiko sau.

Po pandemijos spektaklį rodėme labai intensyviai, iš viso – apie 30 kartų. Pajutome, kad reikia pertraukos. Šiemet sugrįžo vidinis jausmas, kad norime ir vėl jį sugrąžinti į sceną. Spektaklis neprarado aktualumo – atrodo, kad iš pandemijos patirčių nepasimokėme, netgi atvirksčiai – puolėme daryti dar daugiau ir perdegėme. Ši tema per tuos penkerius šešerius metus pasaulyje pažengė, pasikeitė ir mes, ir tai, ką šokdavome anksčiau. Įsijungė antrasis kvėpavimas.

– **Spektaklių temas labiau įkvepia kasdienio gyvenimo aktualijos ar turi tam tikrų klausimų, prie kurių vis sugrįžti?**

– Einu per gyvenimą ir žiūriu, kokios temos į galvą ateina. „Nuepiko“ spektaklis „4 Viktorai“ prasidėjo nuo to, kad vesdavau labai daug dirbtuvių jaunimui – su-

domino švietimo sistema, kelios politikų frazės, galiausiai kilo noras žmones išjudinti. „Perdegimas“ sukurtas dėl visuomenėje sklandžiusių nuotaikų.

Turiu sūnų, kuris šoka ir nori kartu kurti spektaklį. Jis šoka breiką, aš – šiuolaikinį šokį. Kartais randame kalbą, kartais – ne. Kyla daug minčių – ar aš pats rasdavau kalbą su savo tėčiu? Galbūt tai būdas suartėti su sūnumi? Nežinau, ar ši idėja bus įgyvendinta, tačiau tai pavyzdys, kad kontekstas ir pats gyvenimas daug ką padiktuoja.

Apskritai, man patinka ištrintas laikas, nebūtina kalbėti apie šiandienos aktualijas, galima kalbėti apie bet ką, kas aktualu žmogui apskritai, kad ir kokiu laikotarpiu gyventume. Man nebūtina kalbėti apie dabartį. Pats šokis kartais irgi padiktuoja tam tikrų temų.

– **Kas įkvėpė naują kūrinių – „Žmogus Mėnulyje“?**

– „Žmogus Mėnulyje“ idėja taip pat gimė per pandemiją, visiškai atsitiktinai. Į vieną teatrą vežiau dangą šokti ir vieną 6 m ritinį palikau automobilyje. Netrukus viskas užsidarė. Minėta dangą tapo vieninteliu lopinėliu, kuriame galėjau šokti.

Tuo metu buvo pradėta programos „Kaunas 2022“ iniciatyva „Kultūra į kiemus“, o aš buvau pirmasis, pradėjęs šį projektą. Teko šokti lauke, daugiabučiu kieme, ant žvyro, pasitiesus tą ritinį. Man tai atvėrė įdomią terpę, požiūrio kampą – kiek nedaug man reikia ir ką galiu duoti aš. Anksčiau scenoje būdavau su kolegomis, turėjau atramą. Čia buvau vienas. Jaučiausi lyg koks pionierius – tikras žmogus Mėnulyje.

– **Kaip iš šio supratimo išsivystė visas spektaklis? Kokios papildomos temos jį formavo?**

– Buvo daug kūrybinių rezidencijų, kai, eksperimentuodamas su ta pačia danga, pradėjau šokti, galvoti, kaip galiu pažūrėti į viską kūrybiškai, ir pasirinkau rizikuoti. Provokavau save į šokį žiūrėti kitaip. Prisdėjo ir šokėjas, kompozitorius Andrius Stakelė, su kuriuo pradėjome į rezidencijas važiuoti kartu. Pradėjo ryškėti temos, kurias noriu gvildinti, keli kontekstai. Vienas jų – kas yra kitoje pusėje nei drąsa? Galbūt tai vyriškumo archetipai, visuomenės padiktuotos ar iš vaikystės atsineštos nuostatos? Pradėjau stebėti, kur esu nepakankamai drąsus, kur patingiu ką nors padaryti. Įkvėpė ir dailininko Peterio Ravno, kuris tapo suaugusius, vidutinio amžiaus vyrus kūdikio pozomis, kūryba. Viskas susisiejo.

Beje, šokio dangos dažniausiai būna juodos ir baltos spalvos, visaip kaip ir Mėnulis. Matome tik jo šviesiąją, bet ne tamsiąją pusę. Pastaroji nėra bloga, tačiau paslaptinga, įdomi, čia daug netyrinėtų dalykų. Taip ir spektaklyje – išsiruošė į kelionę, žygį į tamsiąją savo pusę ir bandai atrasti stiprybių, apie kurias galbūt dar ir nežinai. Ieškai raiškos būdų, kurių dar nesi pasitelkęs, norisi pabandyti save paprovokuoti, daryti kitaip nei visada. Taigi šį darbą lydi tam tikras dualumas: vyras ir vaikas, juoda ir balta, drąsa ir bailumas.

– **Užsiminei, kad prie spektaklio prisdėd kompozitorius, šokėjas A. Stakelė. Spektaklyje bus svarbi muzika?**

– Taip, muzika veikia šokį, o šokis – muziką. A. Stakelė šiame spektaklyje, pasitelkdamas muziką, valdo mane, dalis muzikos bus grojama gyvai. Tikimės gero koncerto patirties. Būtent todėl šį spektaklį įvardijame kaip muzikos ir šokio kūrinių, akcentuojame muziką kaip atspirties tašką. Juk muzika žmogų veikia pirmiau nei judesys.

– **Pats kartais jautiesi kaip tas žmogus Mėnulyje – nesuprastas ar einantis prieš srovę?**

– Galiu reflektuoti tik apie savo mažą pasaulį, nes dideliame meno pasaulyje nesijaučiu kitoks. Yra daug menininkų, kuriančių keisčiausius dalykus. Nemanau, kad atitinku šiuos parametrus, bet jų ir nesiekiu. Man svarbiausia kurti žmonėms, kad jie mano darbuose atrastų dalį savęs, galėtų reflektuoti. Šiame darbe akistata su savimi man svarbesnė nei su pasauliu ar išorine bendruomene, šokio ar meno lauku. Daug galvojau, kaip man stoti į akistatą su Mariumi, kuris gyvena laikydamasis tam tikros disciplinos, pagal tam tikras gyvenimo taisykles, – kas yra anapus to? Scenoje esu jau daug metų, tad jaučiu, kad kažko pradeda trūkti, tie patys dalykai nebeįdomina, – norisi patirti ką nors naujo. Suprantu, kad didžiausia kliūtis išsilaisvinti esu aš pats.

– **Ar būna premjerai tinkamas laikas? Ar kada nors menininkai jaučiasi visiškai pasiruošę pristatyti savo kūrinius?**

– Būna visaip. Kartais jautiesi nepasiruošęs, tačiau premjera įvyksta, o tuomet supranti, kad nors ir labai bijojai, pavyko gerai. Tačiau mene nutinka ir taip, kad kuri labai ilgą laiką ir pajunti, kad atėjo metas tai parodyti. Jei pernelyg ilgai nešiojiesi idėją, ją numarini. Pradedi jausti, kad idėjų spektras nutolsta nuo pirmosios minties, sunku atrasti ašį, aplink kurią pavyksta statyti spektaklį.

„Žmogus Mėnulyje“ mintyse šokau gal tūkstantį kartų, tačiau vis nerasdavau tinkamo laiko ar erdvės savyje pabūti su šiuo darbu. Jis asmeniškai ir refleksyvus, todėl reikėjo laiko mintims ir norams išgryninti. Jaučiu, kad arba jį reikia parodyti dabar, arba idėja nutols. Šiandien šį spektaklį nešiojuosi galvoje, mintyse ir sakiniuose.

+

Šokio spektaklį „Žmogus Mėnulyje“ bus galima pamatyti šiuose miestuose:
Spalio 21 d. Gargžduose, Kultūros centre;
Spalio 22 d. Žagarėje, Kultūros centre;
Spalio 24 d. Šiauliuose, Dailės galerijoje;
Spalio 27 d. Kaune, „Mokslo saloje“;
Spalio 29 d. Prienuose, Kultūros centre;
Spalio 30 d. Vilniuje, „Dūmų fabrike“.

+

+

+

Rašė Jorė Janavičiūtė

„Materialistai“ – naujas Niujorke gyvenančios korėjiečių kilmės kanadiečių dramaturgės ir režisierės Celine Song filmas. Šią režisierę jau pažįstame iš ankstesnio jos filmo „Praėję gyvenimai“, kuriame sukasi identiteto, nostalgijos, meilės, praeities ir kt. temos. Jautrus ir autentiškas filmas pasakoja vaikystės draugų Noros ir Hae Sung iš Pietų Korėjos istoriją. Tarp jų užsimezga jausmai, tačiau netrukus Nora su šeima išvyksta į Kanadą. Po 23 metų jie susitinka, kai Hae Sung atvyksta atostogų į Niujorką, kur Nora gyvena ir yra ištekėjusi už amerikiečio. Istorija paremta režisierės gyvenimo elementais. Šis filmas buvo nominuotas „Oskarui“ geriausio filmo ir geriausio scenarijaus kategorijose.

AR „MATERIALISTAI“ IŠLAIKYS LAIKO TESTĄ?

MEILĖ AR PINIGAI?

„Materialistai“ žaidžia panašų žaidimą kaip „2001 m. kosminė odisėja“ (rež. Stanley Kubrickas) – filmas prasideda urvinių žmonių sužadėtuvių scena, tik šie, kitaip nei „Odisėjoje“, apsimaino iš gėlių padarytais žiedais, prieš tai moteriai patikrinus vyro materialinius išteklius – medžioklės įrankius. Tačiau filmo centre – ne jie, o Liusė (akt. Dakota Johnson). Filmas panardina žiūrovus į šiuos laikus – ji dirba elitinėje Niujorko piršlybų (angl. „matchmaking“) firmoje. Jau nuo pirmų filmo akimirų sumaniai perteikiamas Liusės profesionalumas ir atsidavimas darbui: kai vyras jai rodo dėmesį gatvėje, ji paduoda jam savo vizitinę kortelę. Toliau matome, kaip ji atvyksta į susitikimą su kliente Sofi, kuriai vis nepavyksta rasti tinkamo partnerio. Iš jų pokalbio pradeda aiškėti, kokiame pasaulyje atsidūrėme: čia partnerio ieškoma atsižvelgiant į jų ūgį, amžių, atlyginimą ar plaukų liniją. Liusėi atvykus į biurą, sužinome, kad tai jau devintosios jos klientės vestuvės. Bendradarbių surengia nedidelę vestuvių šventę.

Devintosiose vestuvėse Liusėi pasakius verkiančiai nuotakai, kad ji teka dėl paviršutiniškų priežasčių, ir vis dėlto įtikinus ją tekėti, prie jos prisėda Haris (akt. Pedro Pascal), turingas jaunikio brolis. Tačiau tuoj pat čia pat pasirodo ir Džonas (akt. Chrisas Evansas), buvęs Liusės vaikinai, kuris, pasirodo, dirba čia padavėju. Liusė ir Džonas išeina į lauką pasikalbėti ir po truputį pradeda pažinti Liusę. Tai viena jautriausių, tikriausių ir geriausiai perteikiančių filmo atmosferą scenų. Visame šiame materialiais dalykais grįstame pasaulyje atsiskleidžia kita Liusės pusė – kokia ji yra ar buvo su Džonu: emociškesnė ir pažeidžiamesnė. Sužinome, kad Džonas yra karjeros siekiantis aktorius, gyvenantis iš darbo maitinimo paslaugų tiekėju-pdavėju ir, būdamas 37-erių, vis dar gyvena su *kambariokais* ir niekada neturi pinigų. Iš prisiminimų scenos sužinome, kad su Džonu jie išsiskyrė, nes nuolat pykosi būtent dėl pinigų ir Liusė nenorėjo būti kaip jos tėvai.

Grįžusi į vestuvių šventę Liusė flirtuodama paduoda Hariui savo vizitinę kortelę, tačiau paaiškėja, kad jis nori ko kito – pakviesti ją į pasimatymą. Čia iškyla pagrindinis filmo klausimas – kurį iš vyrų Liusė pasirinktų?

Filmo idėją įkvėpė režisierės C. Song pusės metų darbo vienoje įmonėje piršle patirtis. Šiame filme režisierėi ir scenarijaus autorei pavyksta sukurti itin savitą pasaulį su savo taisyklėmis. Jame visa pasimatymų kultūra ir herojų santuoka paremta materialiomis gerybėmis – personažams svarbiausia partnerių amžius, ūgis, uždarbis, svoris, politinės pažiūros, iš kokios šeimos jie kilę ir t. t. Nuo lietuviškų pasimatymų aktualijų, jau taip pat atskleistų lietuvių literatūros kūriniuose, filmas gali pasirodyti esantis kiek tolokai, na, bet vis tiek galima atrasti, kaip identifikuotis, tik gal kiek kitu lygmeniu.

SUSPAUSTAS SCENARIJUS

Filmo scenarijus parašytas tikrai išradingai, šmaikščiai ir kūrybingai. Pavyzdžiui, kaip minėta scena, kur gatvėje vyras užkalbina Liusę iškart sugalvoja, ką daryti: paklausia, ar jis vienišas, ir paduoda jam kortelę. Tokių detalių yra ir daugiau. Filmas išlaiko intrigą ir kelia rimtų klausimų, nors atsakymas į filmo pagrindinį klausimą ir nuspėjamas. Tačiau galbūt kai kada esmė – ne atsakymas, o kaip jis pasiekiamas

„ACME Film“ nuotr.

ir pati kelionė. Kartu jautriai, išradingai, sąmojingai ir kartais netgi su gana tamsiu humoru nagrinėjama tema – pagal ką šiais laikais renkames ateities partnerį? Kas yra meilė, iš kur ji atsiranda? Gausu įvairių citatų, nuorodų į įvairius kino ar literatūros kūrinius ar jų permąstymų. Yra ir saviironijos – labai sužavėjo priešistorinių laikų žmogaus tvarkingai išskusti ūsiukai ar *cringe'isku* metu istorijoje pasirodantis Džonas. „Materialistai“ – tikrai puikiai režisūriškai pastatytas filmas, visi kiti jo elementai: kameros darbas, muzika, dailė, kostiumai ir t. t. irgi yra puikūs ir apmąstyti, kuria bendrą jausmą ir nuotaiką. Filmas tampa vizualia patirtimi ir yra kokybiškas kūrinys, kurį malonu žiūrėti ir kurį prisimeni šiltai.

Vis dėlto kartais atrodo, kad „Materialistų“ scenarijus kai kur per daug taupus – filmo pabaigoje yra viena emociškai gana svarbi vieta (stengiuosi iš anksto neatskleisti), tačiau ji eina kartu su informacija apie kitą istorijos siužetinę liniją. Bandoma pateikti dvi linijas iškart. Atrodo, tarsi stengiamasi taupiai viską sudėti, tačiau atrodo kiek nenatūraliai, išmuša iš filmo realybės, trukdo jam paveikti emociškai, linijos tampa labiau informacinės. Atrodo, tarsi filme norėtųsi daugiau oro. Taip pat, kalbant apie filmo scenarijų, atrodė, kad pagrindinei herojei trūko emocinio tikslo ar bent jau kad jis būtų nujaučiamas kiek anksčiau istorijoje. Apie jos meilės paieškas sužinome kiek vėliau, pradžioje jos gana pasyvos. Tik pristačius Džoną filme atsiranda kiek daugiau spalvų ir oro. Sakydama „oro“, turiu galvoje tikras, ne-

sumeluotas emocijas. Dar paminėtina, kad ir apie pagrindinę veikėją sužinome mažokai – šiek tiek kalbama apie jos darbą, santykius su vyrais, šeimą ir išsilavinimą, bet nieko nepasakojama apie jos svajones ar kaip ji jaučiasi. To gal ir nelabai reikia – į dviejų valandų filmą visko nesudėsi. Ar filmas gali būti apie žmogų, kuris supranta, kad neturi svajonių? Tai taip pat nepadedą veikėjai labiau atsiskleisti ir filme daro ją pasyvią. Manau, jei žinotume, kaip ji jautėsi šiame pasaulyje anksčiau, padėtų geriau su ja identifikuotis. Dabar ji veikiau yra idėja. Mano minėti aspektai gali būti susiję ne tik su scenarijumi, bet ir su aktorių vaidyba. Šie dalykai persimaišo. D. Johnson vaidyba ganėtinai vienoda. Tačiau tai gali būti ir režisūros sumanymas ar scenarijaus kaltė. Daugiausia spalvų ir emocijų, kaip minėta, suteikia Ch. Evanso vaidinamas Džonas, jį palaikai labiausiai.

AR VERTAS „OSKARO“?

Šis filmas savo pasaulio savitumu, kai personažas dirba neįprastą, tačiau šiems laikams itin būdingą darbą, ir kai pakliūvame į pasaulį, susijusį su šio darbo taisyklėmis, kuris taip pat veikia personažo asmeninį gyvenimą, man priminė austrų filmą „Povas“ (rež. Bernhardas Wengelis), kurio pagrindinis personažas dirba samdomu draugu. Filmu finale personažas patiria triukšmingą išsilaisvinimą iš nuo per didelės identifikacijos su darbu susikurto savęs. Liusės likimas panašus, tačiau ji tokio triukšmingo išsilaisvinimo nepatiria. Jos gyvenimas kur kas subtilesnis. Žinoma, tai visiškai kitoks filmas, bet tas pokytis toks subtilus, kad ne iki galo aišku, kada tai įvyksta. Pokytis tarsi ir suprantamas, tačiau neįjaučiamas emociškai; tai labiau informacija.

Minėto oro buvo režisierės ankstesniame filme „Praėję gyvenimai“. Jis buvo taip pat kiek emociškai santūrus, bet to suteikė būtent jo autentiškumas, režisierės asmeninė patirtis ir tikros, nesumeluotos herojų emocijos, ypač filmo finale, kuris suskambėjo itin skausmingai. Tokių scenų buvo ir „Materialistuose“, bet jos buvo filmo pradžioje ar jų buvo nepakankamai; jos ir buvo tas oras, kurio priitrūko, kad filmas suskambėtų visomis spalvomis emociškai ir sujaudintų savo tikrumu. Pabaigoje filmas nesuskambėjo ir iš temos pusės – kaip atsitinka, sakykim, tame pačiame „Pove“. Na, ir vis dėlto, gal būtų norėjęsi, kad būtų buvę daugiau siužeto posūkių (nors vieno), kad galėtume aikščioti spėliodami, kurį vyrą ji pasirinktų. Tai irgi suteiktų emocijų. Vis dėlto šis filmas kitoks – veikiausiai todėl, kad yra komerciškesnis ir didesnio biudžeto, o tai padeda atsirasti ir tam tikroms taisyklėms, ir turi įtakos darbo greičiui.

Manau, kad „Materialistai“ sulauks ne vienos „Oskaro“ nominacijos, gal net pelnys vieną ar kitą „Oskarą“, tačiau ar taps filmu, tarsi apibūdinančiu ir padedančiu pajusti šiuolaikinio žmogaus būseną ir kurį atsimsime ilgai kaip, sakykim, „Blogiausių žmogų pasaulyje“ (rež. Joachimasis Trieras)? Ar jis taps legendine romantine komedija kaip „Kai Haris sutiko Salę“ (rež. Robertas Reineris), „500 meilės dienų“ (rež. Markas Webbas), „Tegyvuoja meilė“ (rež. Richardas Curtisas)? Ar liks tik komentaras ir šiltas prisiminimas? Parodys laikas. Lauksime naujų C. Song darbų.

KORNELIJA ANELIAUSKAITĖ
MUDVIEJŲ PASIILGSIU
Self-released

Ką ten sakiau apie merginas ir šiuos metus? Taigi, prie šios komandos prisijungia dar vienas subtilus balsas prie švelnių klavišų – Kornelija Aneliauskaitė, kurios šūkis galėtų būti „Daugiau yra mažiau“ ir kuri neketina jūsų užpulti visa apimančiu garsų cunamiu. Jai užtenka vien elektroninio *kliapo* ir tikrai neprastai sudėliotų tekstų, tačiau ar to užteks, kad būtų pakerėta publika, neaišku. Pozicija, iš kurios startuoja Kornelija, yra smagi – dainuojamosios poezijos klišėms nepasiduodanti indie muzika, intelektualiai vaizdingi ir nuosirdūs, net jei ir truputį naivoki tekstai gali jos kūrybai padėti augti jau Alinos Orlovos supurentoje žemėje. Tiesa, tikrai norėtusi, kad pats skambesys kituose įrašuose jau būtų turtingesnis ir subtilesnis. Aš suprantu, kad trukdžių gali būti visokių (kad ir kaip būtų gaila, dažniausiai finansinių), tačiau kitam EP vien sintezatoriaus neužteks. Galbūt visai gera išeitis būtų grupė... Aišku, lengva pasakyti, sunku padaryti, todėl būtent čia Kornelijai aš ir linkiu didžiausios sėkmės. „Mudviejų pasiilgsiu“ yra lyg pirma ir labai drąsi būsimoji karjeros paraiška, lyg kvietimas tiek klausytojams, tiek muzikantams prisijungti prie kūrėjos kelionės, ir tikiu, kad šis nedrąsus ir jautrumo persmeltas mini albumas gali sudominti tinkamus žmones, kad atliktų tęstų toliau. Juk tarp dirbtinių ir šimtą kartų apmąstytų dalykų taip smagu išgirsti ką nors paprasto, bet tikro. Paklausykite ir jūs, ir galbūt šį rudenį jums bus šilčiau. O kad būtų šilčiau, mums šiomet tikrai labai labai reikia.

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „YouTube“, „Pakartot“)

73[★]

100

SNIUKAS
PAVASARĮ PRAŽYSIM
Self-released

Šie metai – subtilių solo merginų metai. Livija Gemma, Liucė, o dabar ir Rusnė Radzevičiūtė-Sniukas, lyg Gabrielės Vilkickytės mokyklos abiturientės, žengia į pasaulį su jautriais garsais, jautriais žodžiais, jautriais pasaulėvaizdžiais ir bando užkariauti klausytojų širdis. Prisipažinsiu, šiek tiek keista, kad taip nutiko vienu metu, bet tikriausiai atėjo laikas, o ir Gabrielės įtaka dabar yra nepaneigiamai didžiulė. „Pavasari pražysim“ yra jaunatviškai naivus jaunos merginos albumas, todėl ir įvelgti jį kitai sunkoka. Gir di pirmuosius bandymus, suprantanti pirmuosius sunkumus ir suvoki, kad dar nežinia, ar atliktų Sniukas gyvuos toliau, o gal pasirinks kokią palankesnę gyvasčiai ir kišenei profesiją. Žavu? Taip, ir todėl jį jos kūrybą neįmanoma žiūrėti itin griežtai. Ji tokia trapi ir nedrąsi, lyg pirmi vaiko žingsniai, o aš nesu koks *svolačius*, kad taip imčiau ir pakiščiau koją. Nors... Smagu, kad Sniukas savo kūryboje nieko per daug nekopijuoja: yra dainuojamosios poezijos, tačiau tikrai ne kaip kokio IMTA studento, yra Gabrielės, bet rasta užtektinai savo, kad skirtųsi, yra visų kitų, tačiau Rusnė išlaiko jaunatvišką veidą, nepasiklysta ir, tikiuosi, sėkmingai judės toliau. Noro yra, gebėjimų – irgi, todėl jaunai dainininkei plėtojant savo skoni, didinant kolegų ratą ir bandant nepažintus dalykus muzikinis kelias gali susiklostyti sėkmingai. Jeigu ji pasuks kitu keliu, galės vėliau prisiminti, kaip būdama jau na vienas pavasarį pražydo.

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „Pakartot“)

73[★]

100

MĖNESIO ALBUMAI

Skirmanto Lissausko / BNS nuotr.

AISTĖ
SOUL LITUANICA
Self-released

Žinau, žinau, žinau, šis albumas – jau senokai išleistas, tačiau aš, pasidėjęs jį *užpečky*, kažkodėl vis atidėliodavau, pamiršdavau ar pražiopsodavau. Gana yra gana, kaip sakė vienas pilietis, ir „Soul Lituanica“ turi būti aptarta, ypač žinant, kad Aistė Lietuvos muzikos pasaulyje užima ypatingą vietą. Taip, ji yra retro (o retro dabar ant bangos), tačiau, skirtingai nuo kolegų, *retro'izuoti* ji nusprendė ne vietas muzikinę dinosauriadą, kuri, jei imama be ironijos, dar palieka ir kartoką skonį, o vakarietišką muziką, lyg būtų atkeliavusi iš hipių komunų ar disko diskotekų. Šis išskirtinumas jau daro šią kūrėją unikalį ir įdomią, net jeigu „Soul Lituanica“ muzikalčiai nuo „The Theory of Everything“ ne itin skiriasi. Tiesa, skirtingai nuo debiuto, dabar Aistė jau dainuoja lietuviškai. Tai daro ne ką prasčiau nei angliškai, eilutės dėliojasi maloniai ir paprastai, bet iš esmės rūbas kol kas yra daugmaž panašus. Ar tai mūsų kartais sunkiai pajudinamus tautiečius džiugina? Dievai žino, tačiau pražiopsoti Aistė kūrybą gali tik pats didžiausias niurzglis. Jos muzika – tai menas laisviems plaučiams, laisvoms širdims ir laisviems toliams, kur idealizuota aplinka ir akimirksnių įspūdžiai susilieja į vieną kaleidoskopinį pasaulėvaizdį. Gal čia truputį ir vėjus parašiau, tačiau Aistė visuomet atrodė lyg ne iš to laiko ar tos erdvės, lyg jai viskas būtų aštriau ir gyvybingiau. Taip sakant, lietuviška siela plačiame pasaulyje... Tikiu, kad tik laiko klausimas, kada pagaliau išmūs ir jos valanda.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „YouTube“)

79[★]

100

BALTIC BALKAN
DRUMBACELĖ
Muzikos herojai, Self-released

Dar vienas pražioplintas įrašas, dar viena asmeninė kvailystė ir dar vienas pasitaisymas... „Baltic Balkan“ yra unikalūs reiškinys Lietuvos scenoje, žanre, kuris, atrodė, jau seniai paliko pirmaujančias pozicijas šėlionėse, kurios tokių metų vyrams kaip ir nepitinka. Vis dėlto trejetas ir toliau aria savo vagą, pristato kultūrų mišrainę ir vis dar garantuoja karščiausią vakarėlį mieste. „Drumbacelėje“ dar ir gaivina pastaruoju metu jėgas atgaunantį žanrą – dramenbeisą. Tiesa, jie – ne pirmi ir šiaip pats stilius grįžta į šokių aikštes ir mūsų kojas, bet taip pasukti – neabejotinai drąsu. Tačiau „Baltic Balkan“ yra išmintingi dėdės, radikaliai į žanrą nešoka, todėl jų dramenbeiso stilius bent jau man panašesnis į „Chase & Status“ ar „Pendulum“ opusus, o ne į kokį giluminį šuolį. Ar tai tinka? Šokiams, pramogai, galvoms ir prakaito liaukoms gerai išvėdinti – tai tikrai. „Baltic Balkan“ išlieka neįnoringi ir neimpozantiški vakarėlių liūtai, kurie nebando be reikalo skrebeni tavo smegenų vingių, o siekia suteikti tiesiog gerą pramogą, leidžiančią pamiršti kasdienę beprasmybę, žiaurumą ir nuobodų darbą. Todėl ir „Drumbacelė“ vertinti kriterijus iš esmės yra vienas – ar jos klausydamasis galvoju, ar atsipalaiduoju. O šiaip tokiais takais „Baltic Balkan“ galėtų žengti ir toliau, lipdami savo muziką iš įvairiausių požanrių, gal net toldami nuo balkaniškojo / baltiškojo prado, vietoj to įsileisdami dar daugiau pasaulio muzikos įtakų. Tuomet tai virs vis didesne patirtimi ne tik patiems muzikantams, tačiau ir jų klausytojams. Kol kas ši metamorfozė mane džiugina (visada džiugina nauji dalykai), nes tai rodo, kad muzikantai neužsistovi, neįsipa-
togina ir netinginauja.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „YouTube“, „Soundcloud“)

78[★]

100

GAMKA
DABAR AMŽINAI
Self-released

Gamka ilgą laiką man buvo labai didelis fenomenas. Vienas iš a. a. „Flying Saucer Gang“ narių nusprendė eiti ne į popmuziką kaip jo brolis, o į indie rokelį („Flash Voyage“, kurios nariu Gamka ir buvo, įtakos čia būta per akis), ir štai turime vieną svarbiausių šalies atlikėjų, kurio nepernelyg gili, nepernelyg įpareigojanti ir nepernelyg įtemptanti muzika dabar skamba į kairę ir į dešinę. Tiesą sakant, turėtų skambėti ir toliau, nes „Dabar amžinai“ yra geriausias Gamkos albumas, ir tai sakau aš – ne pats didžiausias šio dainininko kūrybos gerbėjas. Ypač maloniai nuskamba melodijos, kurios išeina už paprastumo ir elementarumo ribų; tada, kai Gamka užsibrėžia nerti į psichodeliką, eksperimentuoti su elektroniškesnėmis aranžuotėmis, tiesiog išeiti iš komforto zonos, iš karto darosi įdomiau ir nuotaikingiau. Vis dėlto didžiausias priekaištas vis dar išlieka, nors ir prie to kabintis norisi vis mažiau, – tai dainų tekstai. Nežinau, kiek laiko jiems skiriama, tačiau esu tikras, kad Gamka tikrai gali *pavaryti* geriau ir nesirinkti pačių paprasčiausių išeičių. Smagiu posūkiu tapo titulinis šio albumo kūrinys, kuriame teksto, kad ir kaip skambėtų ironiškai, buvo mažiausiai, tačiau būtent šiuo atveju jis neskambėjo trafaretiška, o aplamos frazės skambėjo žymiai konkrečiau. Neįsant to, smagu matyti kūrėją, kuris dalijasi gera nuotaka ir muzika, nereikalaujančia giluminių apsvartymų. Bent jau man Gamka yra ne tai. Jeigu norite atsipalaiduoti ir tiesiog paniūniuoti, šis darbas jums tiks. Vis dėlto manau, kad reikalauti galima ir daugiau – juk visi duomenys tam yra.

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „YouTube“)

73[★]

100

Jaunimo linija

ŽALIA
ŠVIESA
gyvenimui

Spalio 10-oją –
#SureikšminkimJausmus
kartu

Junkis prie akcijos!

Sužinok daugiau
zaliasviesagyvenimui.lt

Žalią šviesą įžiebia:

Acme TELE2
grupė

„Jaunimo linijos” partneris:

Swedbank

MENO
MUGĖ
ART
VILNIUS
'25
SPALIO
3-5 D.
LITEXPO

ART
VILNIUS
'25

artvilnius.com

Projektą finansuoja

Globoja

Mecenatas

Generalinis partneris

Pagrindinis partneris

Informacinis partneris

Didysis rėmėjas

